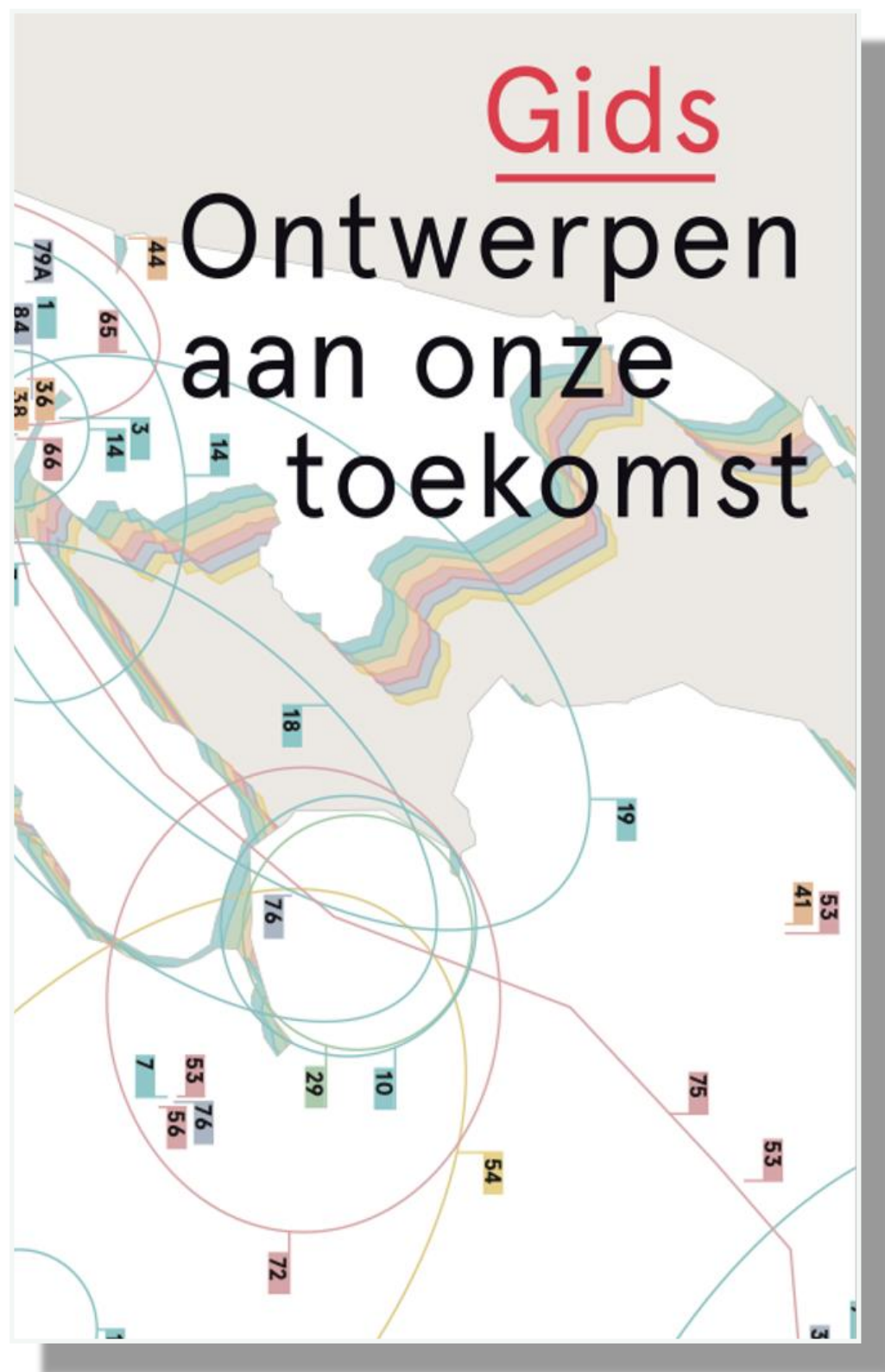

50 jaar toekomstdenken

Jutta Hinterleitner

Toekomstatelier 100 jaar Almere, 1 september 2026

Juni 2026

Auteurs:

Jutta Hinterleitner, Els Vervloesem, Jolijn Valk en Dorien de Voogt

Financiering door de ministeries van VRO en OCW

***“De toekomst is wat we er in het heden van maken.
Veel daarvan wordt nu bepaald. We moeten inzien waar de
mogelijkheden liggen en wat onze rol daarin kan zijn.
Er is niets belangrijkers in deze tijd.”***

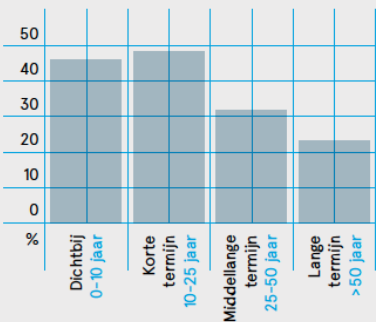
– Rebecca Solnit

FEITEN EN CIJFERS

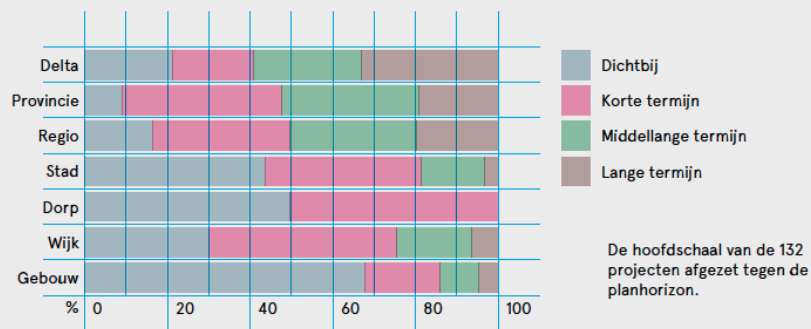
Uit het traject ‘Leren van het Veld’

176

Analyse 4
Planhorizon

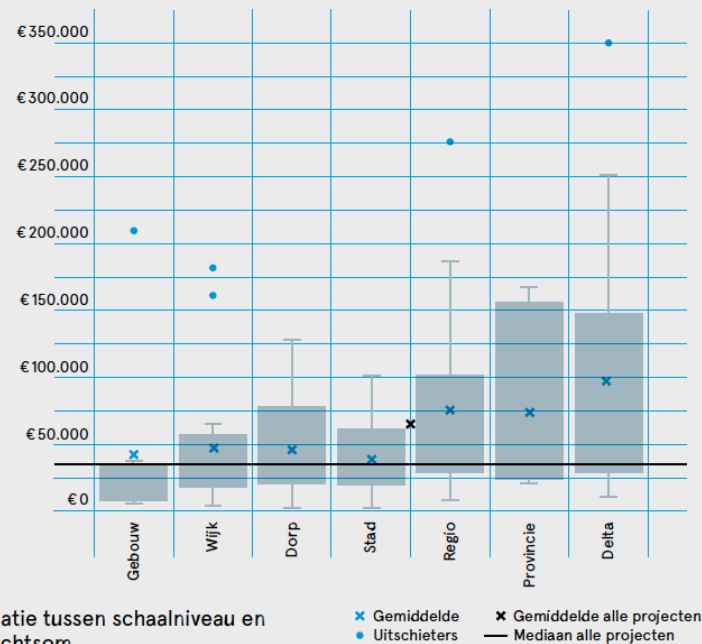
De planhorizonten van de 132 ingezonden projecten. Het staafdiagram toont hoe vaak een tijdshorizon is geselecteerd. Meerdere antwoorden mogelijk.

Bij de planhorizon ligt de nadruk op de kortere termijn. Veel projecten proberen een verandering aan te zwengelen op een concrete plek, een (gebieds)ontwikkeling te sturen of besluitvormers te helpen met een visie. In sommige gevallen betekent het vinkje bij de korte termijn ook een hoge urgentie en wijst het op thema's waar we op korte termijn 'iets mee moeten', denk aan het stikstofprobleem of de woonopgave.

Als we kijken naar de grafiek die schaalniveau en planhorizon tegen elkaar afzet, zien we dat de vraagstukken op het schaalniveau van stad, dorp, wijk en gebouw doorgaans niet op de lange termijn worden verkend. Hier hebben we dus — helaas — weinig stippen op de horizon.

178

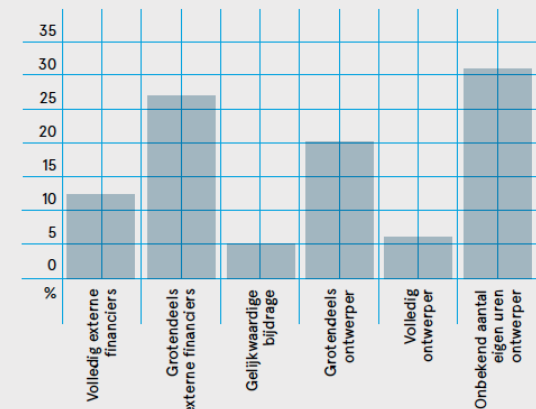

De relatie tussen schaalniveau en opdrachtsom

De opdrachtsommen van alle onderzochte projecten waarvan de gegevens beschikbaar waren, liggen tussen 25.000 en 85.000 euro. De grafiek laat zien dat de mediaan van alle opdrachtsommen — het gemiddelde zonder uitschieters — op 35.600 euro uitkomt. Gemiddeld het hoogste werkbudget gaat naar het schaalniveau van de delta, met een mediaan van 77.500 euro. De laagste budgetten vinden we op het schaalniveau van het gebouw, de mediaan is hier 25.000 euro. Bij onderzoeken op het schaalniveau van de stad ligt de mediaan bij 29.550 euro. Bij regio (mediaan 55.000 euro), provincie (mediaan 35.000 euro) en delta lopen de opdrachtsommen per project sterk uiteen — de gekleurde vlakken laten de bandbreedte zien. De stippen verbeelden uitschieters.

Gids — Ontwerpen aan onze toekomst

179

Verdeling van de financiering: wie betaalt?

Bij vrijwel alle projecten, ongeacht de financieringswijze, investeren ontwerpers veel eigen uren. De uitspraak "wij hebben het project binnen budget kunnen uitvoeren" is meer uitzondering dan regel. Ontwerpend onderzoek is per definitie een zoektocht, waardoor de tijdsinvestering vooraf lastig in te schatten is. Vooral wanneer de opgave nog niet helemaal helder is en de onderzoeksvraag gaandeweg scherp gesteld moet worden, vergt de beginfase een grote tijdsinvestering. Ook inhoudelijke koerswijzigingen — vaak ingegeven door gebeurtenissen buiten de invloedssfeer van de ontwerpers — vertalen zich direct in extra tijdsinvestering en daarmee in hogere kosten.

Bureaus zien niet altijd een probleem in het investeren van eigen tijd en middelen. Zelfgeïnitieerde projecten zijn in sommige gevallen bedoeld als R&D, een investering in de eigen ontwikkeling of profilering. We spraken bureaus die gedurende decennia werken aan thema's die hun aan het hart liggen. Ook werken ontwerp bureaus vaak aan projectplannen, die pas subsidieerbaar zijn of een financier of opdrachtgever kunnen vinden, als zij een zekere mate van uitwerking hebben.

CULTUUR VAN TOEKOMSTDENKEN

Enkele hoekpunten uit de geschiedenis:

- Werken aan waterveiligheid
- Woningwet, gezondheid, 'licht, lucht en ruimte'
- Wederopbouwperiode en sociaal-maatschappelijke idealen
- Ideeën rond 'gebundelde deconcentratie', profilering en ontwikkeling van de Randstad, groeikernenbeleid en VINEX

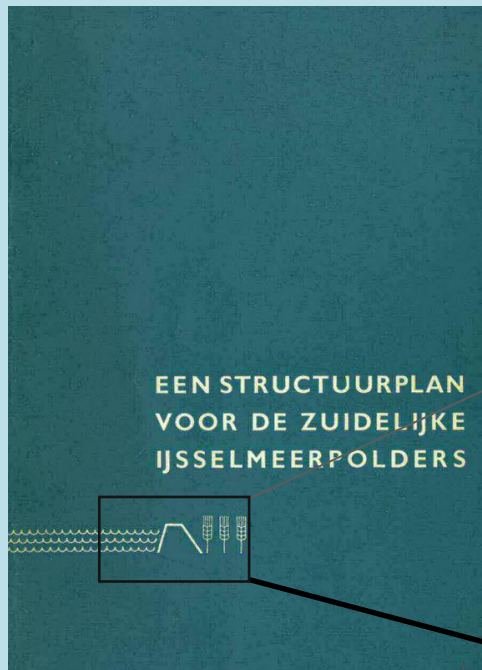
...telkens gekoppeld aan maatschappelijke doelen en beleid

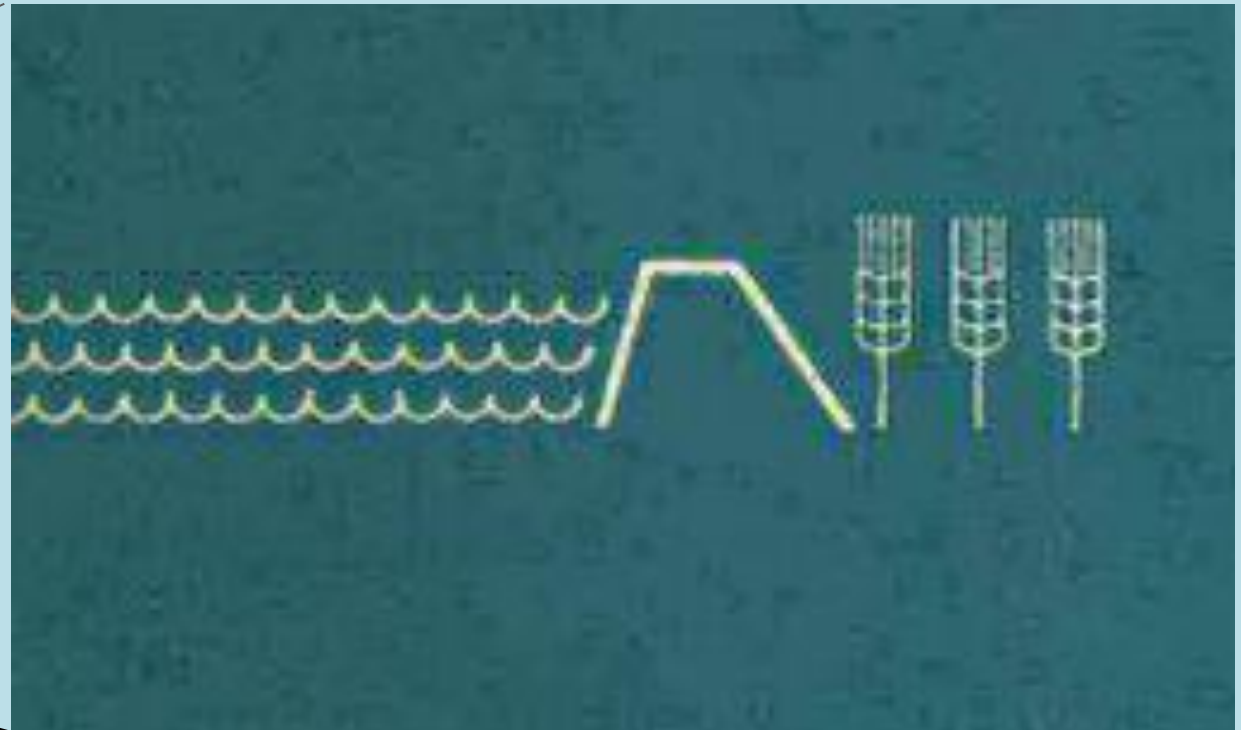
Bron: Wikipedia, fotografie: Joop Elsinga

CULTUUR VAN TOEKOMSTDENKEN

Flevoland:

Structuurplan voor de zuidelijke
IJsselmeerpolders 1961

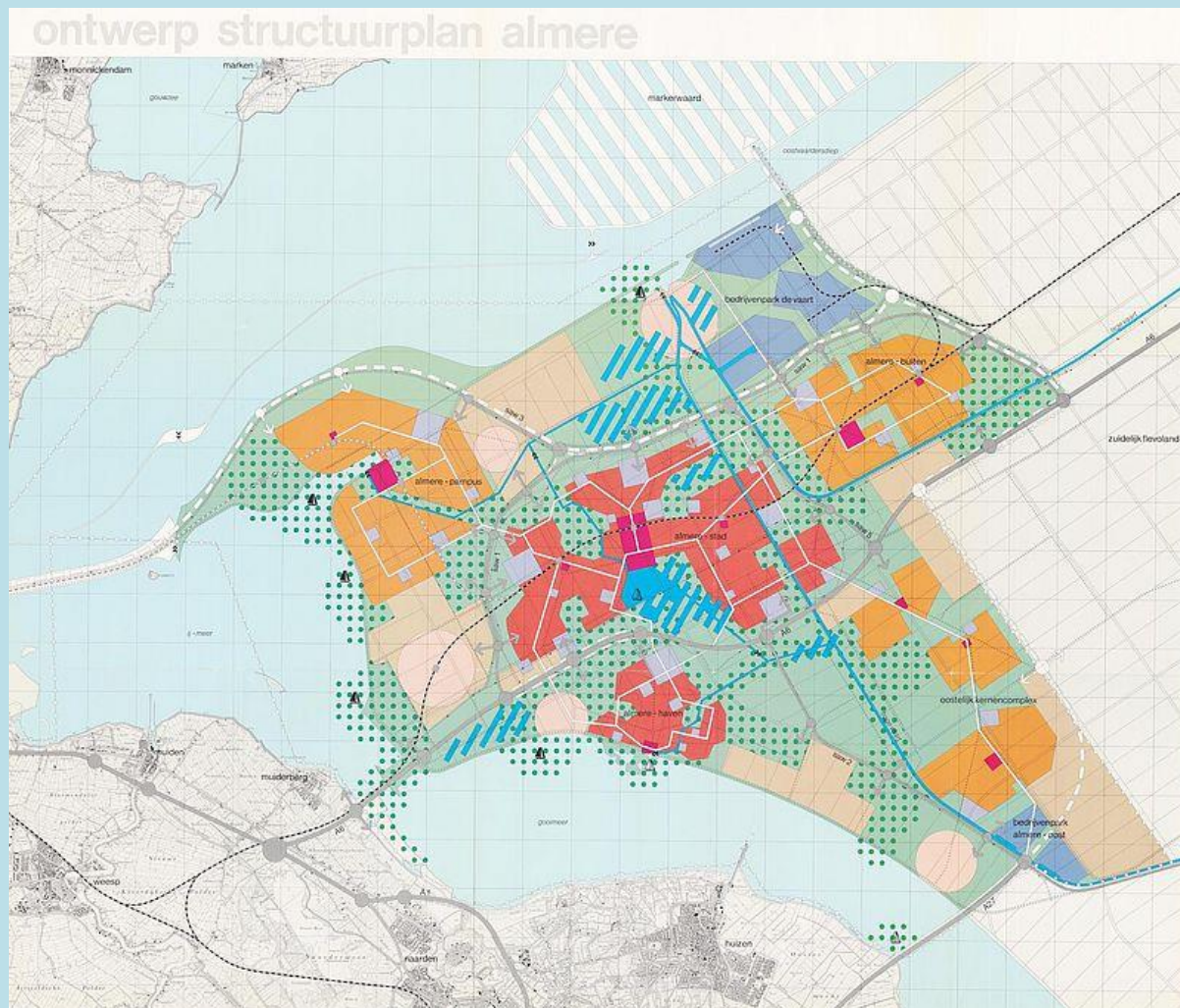

Inpoldering t.b.v. voedselzekerheid

CULTUUR VAN TOEKOMSTDENKEN

Almere:

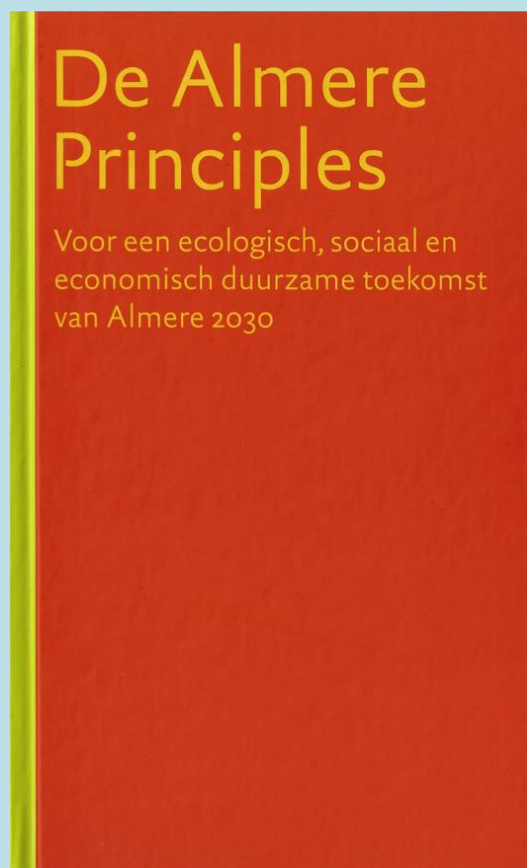
Ontwerp en aanleg volgens multikern system, menselijke maat en tuinstad gedachte

Ontwerp Structuurplan Almere (1978) met 5 kernen van Almere: Haven, Stad, Buiten, Hout en Pampus

CULTUUR VAN TOEKOMSTDENKEN

Snelle en grote veranderingen vragen steeds meer om adaptiviteit, aanpasbaarheid, 'rek'. De Almere Principles (2007-2008) onderkennen dit.

Almere Principles (2008)

Koester diversiteit
Verbind plaats en context
Combineer stad en natuur
Anticipeer op verandering
Blijf innoveren
Ontwerp gezonde systemen
Mensen maken de stad

CULTUUR VAN TOEKOMSTDENKEN

Van **maakbaarheid** naar **veranderingsdenken**

Van **oneindige groei** naar een besef van **onderlinge afhankelijkheid**

Twee voorbeelden:

Huzarenrij
Bron: Stadsarchief Almere

Station Almere Buiten
Bron: Stadsarchief Almere

CULTUUR VAN TOEKOMSTDENKEN

Toekomstdenken werkt op alle **schaalniveaus**

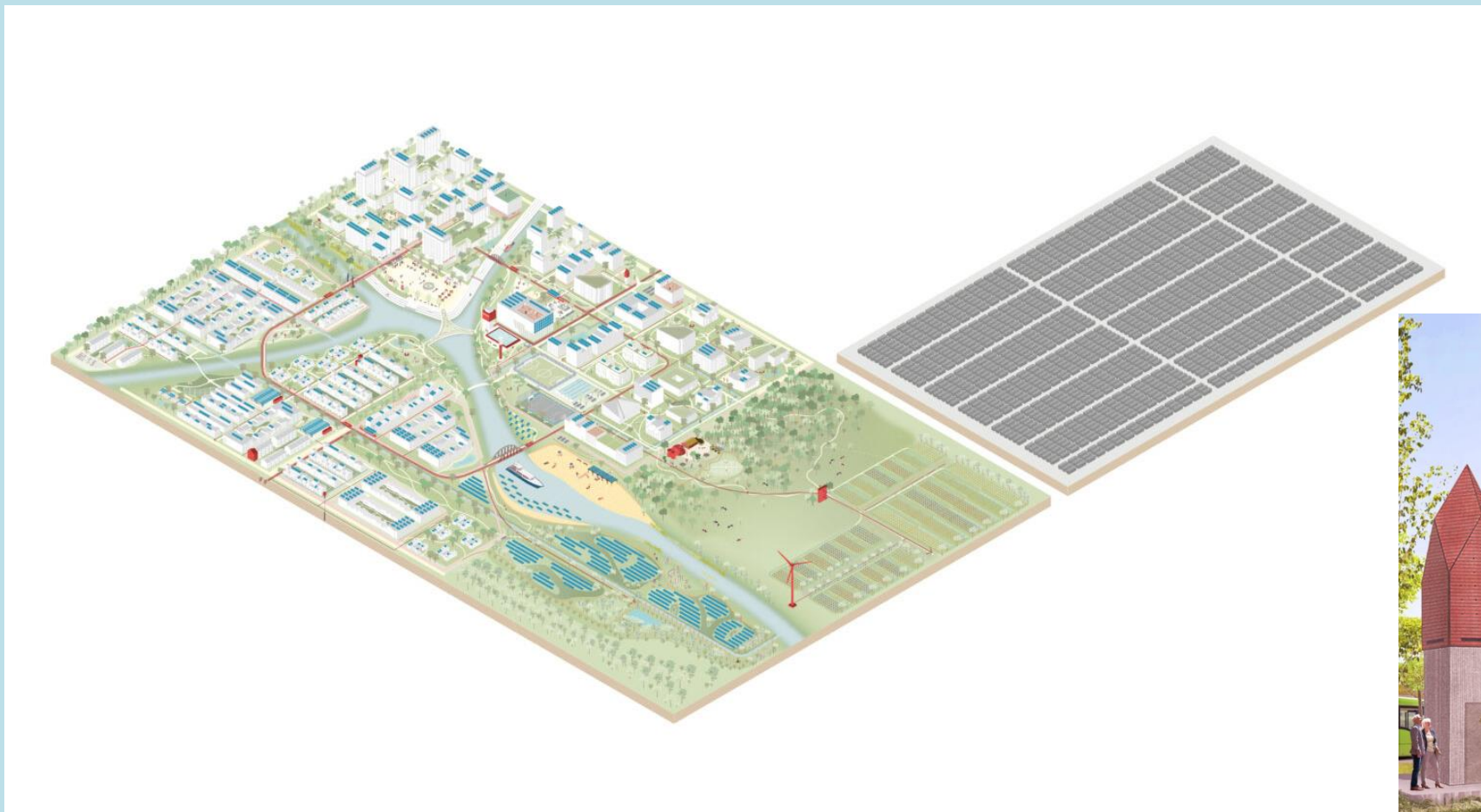
- **Eetbare Waddenkust** (FLUX landscape architecture)

CULTUUR VAN TOEKOMSTDENKEN

Toekomstdenken werkt op alle **schaalniveaus**

- **De balanswijk** (Bright, Urban synergy, DEP, Generation energy)

CULTUUR VAN TOEKOMSTDENKEN

Toekomstdenken werkt op alle **schaalniveaus**

- **Michi Noeki** (Vollmer & partners)

CULTUUR VAN TOEKOMSTDENKEN

Vragen:

Kunnen we toekomstbeelden creëren die **ontvankelijk zijn voor nieuwe inzichten en behoeften**?

En welke soort van sturing hoort daar dan bij? Het gaat immers om het bepalen van een **richting**, maar ook om **gezamenlijkheid**.

Hoe zorg je ervoor dat **keuzes op de korte termijn** en een **lange termijn visie** elkaar niet in de weg zitten?

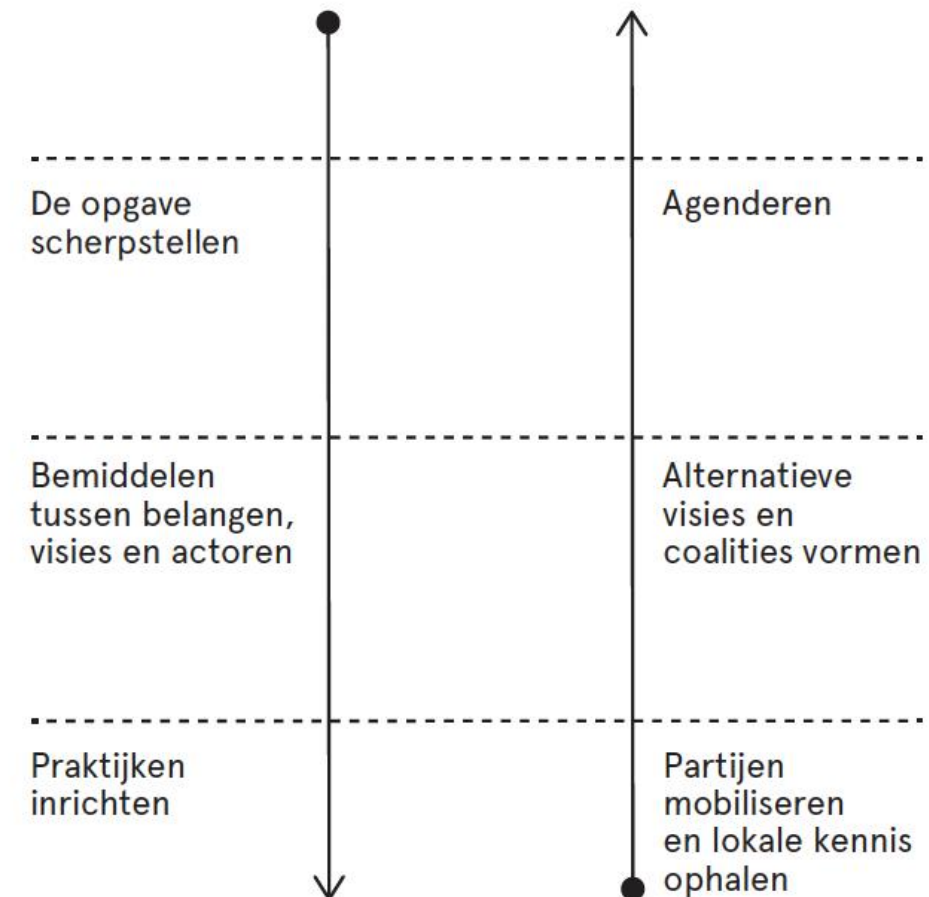
Kunnen we weer **dragende concepten en systemen** bedenken die mede vormgeven wat er nu op de rol staat? En wat zijn de keuzemomenten in de komende 50 jaar? En wat gebeurt er als we niet kiezen?

TOEKOMSTDENKEN – WIE IS AAN ZET?

1. (Rijks)overheid
2. Netwerken

INGANG SYSTEEMWERELD
THEMATISCH

⊖ Zooming out

INGANG LEEFWERELD
GEBIED/PLEK GERICHT

⊕ Zooming in

TOOLS VOOR TOEKOMSTDENKEN

1. **Tijdlijnen**
2. Scenario's
3. Ontwerpvisies met eindbeelden

100 X ONTWERPEND ONDERZOEK IN DE TIJD

De honderd ontwerp onderzoek uit de *Gids - Ontwerpen aan onze Toekomst* staan niet op zichzelf. Deze tijdlijn toont hun samenhang met de Nederlandse cultuur van

ontwerpend onderzoek, nationale en wereldwijde maatschappelijke ontwikkelingen. Geen volledig overzicht, maar een uitnodiging om verbanden te ontdekken.

46 Vereniging Deltametropool - Energie & Ruimte

2010 - Geld voor ontwerp onderzoek
Henk Ovink stelt namens de ministeries van I&M en EZ financiering beschikbaar voor ontwerp onderzoek naar grote ruimtelijke (risico)opgaven.

2014 - Project van Generation Energy op de IABR
Generation Energy toont aan dat duurzame energie enorm veel ruimte vraagt, waardoor regionale inpassing vaak onmogelijk blijkt. Zo zou de industrie bij Terneuzen een opwekkingseiland nodig hebben zo groot als Zeeland en de regio Rotterdam samen.

Vlak voor de opening van de IABR trekt minister Henk Kamp het project zonder opgave van redenen terug. Dit leidt tot discussie en het besef dat onderzoek naar energie en ruimte nationaal moet worden aangepakt.

2017 - Ontwerpend onderzoek Energie & Ruimte
Initiatiefnemers Elen Wieringa en Paul Gerretsen organiseren een breed onderzoek naar duurzame energie en de ruimtelijke impact in Nederland. Verschillende bureaus onderzoeken besparing, warmte, zonne-energie, windenergie en koolstofopslag.

97 VE-R - Nederland 2300

2019 - Oproep De Blauwe Kamer
Vakblad *De Blauwe Kamer* roept ontwerpers op om een toekomstscenario voor Nederland in 2300 te maken, geïnspireerd door een artikel in *Vrij Nederland* over een mogelijke zeespiegelstijging van 15 meter. Ontwerpbureau VE-R maakt een kaart met een scenario waarin grote delen van Nederland aan de zee worden teruggegeven. Hun bijdrage wordt gepubliceerd in het e-zine *Toen het water kwam*.

2014 - Project van Generation Energy op de IABR
Generation Energy toont aan dat duurzame energie enorm veel ruimte vraagt, waardoor regionale inpassing vaak onmogelijk blijkt. Zo zou de industrie bij Terneuzen een opwekkingseiland nodig hebben zo groot als Zeeland en de regio Rotterdam samen.

Vlak voor de opening van de IABR trekt minister Henk Kamp het project zonder opgave van redenen terug. Dit leidt tot discussie en het besef dat onderzoek naar energie en ruimte nationaal moet worden aangepakt.

2017 - Ontwerpend onderzoek Energie & Ruimte
Initiatiefnemers Elen Wieringa en Paul Gerretsen organiseren een breed onderzoek naar duurzame energie en de ruimtelijke impact in Nederland. Verschillende bureaus onderzoeken besparing, warmte, zonne-energie, windenergie en koolstofopslag.

2019-2022 - Verdiepend ontwerp onderzoek

VE-R werkt op eigen initiatief en met eigen financiering verder aan het project. Het bureau ontwikkelt een narratief dat begint in 1700 en doorloopt tot 2300. In stappen van vijftig jaar kijkt het model telkens 300 jaar terug en net zo ver vooruit.

2023-2026 - Publieke presentatie, verspreiding en debat
Het onderzoek wordt gepresenteerd tijdens een tentoonstelling en publiekprogramma in het *Huis der Nederlandse* in Münster en verschijnt in de film *A New Peace of Münster*. De kaarten zijn in 2023 ook te zien op het festival *We Are Worning Up* in Amsterdam. In 2024 hangt VE-R de kaart via een guerrilla-artieflaatsie zelf op de tentoonstelling *Nederland op de Feitelijke Toestand* in het Nieuwe Instituut. In 2025 wordt de kaart opgenomen in het project *Indigenous Dutch* van Teresa van Twijl en opnieuw tentoongesteld, waardoor het project onderdeel blijft van het debat over langetermijn-klimaatadaptatie.

2019-2022 - Verdiepend ontwerp onderzoek

VE-R werkt op eigen initiatief en met eigen financiering verder aan het project. Het bureau ontwikkelt een narratief dat begint in 1700 en doorloopt tot 2300. In stappen van vijftig jaar kijkt het model telkens 300 jaar terug en net zo ver vooruit.

2023-2026 - Publieke presentatie, verspreiding en debat
Het onderzoek wordt gepresenteerd tijdens een tentoonstelling en publiekprogramma in het *Huis der Nederlandse* in Münster en verschijnt in de film *A New Peace of Münster*. De kaarten zijn in 2023 ook te zien op het festival *We Are Worning Up* in Amsterdam. In 2024 hangt VE-R de kaart via een guerrilla-artieflaatsie zelf op de tentoonstelling *Nederland op de Feitelijke Toestand* in het Nieuwe Instituut. In 2025 wordt de kaart opgenomen in het project *Indigenous Dutch* van Teresa van Twijl en opnieuw tentoongesteld, waardoor het project onderdeel blijft van het debat over langetermijn-klimaatadaptatie.

Berno Strootman en Jan Willem Erisman - Naar een ontspannen Nederland

Jun 2020 - Projectplan op een A4
Landschapsarchitect Berno Strootman en hoogleraar Jan Willem Erisman (Universiteit Leiden) beraden het Ministerie van LNV. Hun bekepte projectplan wordt direct omarmd en geïmplementeerd voor onafhankelijk onderzoek.

Jul 2020 - april 2021 - Ontwerpend onderzoek
Een kernteam en experts ontwikkelen een ruimtelijke en strategische visie vanuit GIS, juridische en financiële expertise en beleidsanalyse. Een expertpool zorgt voor de factcheck.

Mei 2021 - Het conceptstuk lekt uit naar De Telegraaf
25 juni 2021 - 'Huizen of bos in plaats van vee' Een artikel in *De Telegraaf* stelt de discussie op scherp door delen van het rapport ongevanceerd uit te vergroten, maar zorgt ook voor landelijke aandacht.

Jun 2021 - Rapport gereed
Oplevering van het eindrapport aan de minister en lancering van de website www.ontspannenederland.nl.

27 juni 2021 - Radio-uitzending Vroege Vogels

Berno Strootman en Jan Willem Erisman lichten hun visie toe in het radioprogramma *Vroege Vogels* (BNVVARA, NPO Radio 1).

15 december 2021 - Coalitieakkoord Rutte IV
Diverse onderdelen uit het onderzoek worden overgenomen in het coalitieakkoord.

25 mei 2022 - Naar een ontspannen Groningen
In opdracht van de provincie Groningen verschijnt een vervolgpublishatie.

10 juni 2022 - Escalatie stikstofprotesten
De publicatie van de stikstofreductiekaart leidt tot grootschalige boerenprotesten. De discussie over uitkoopregelingen, transitie van landbouw naar natuur en de herinrichting van het landelijk gebied houdt het land in zijn greep.

4 september 2024 - Kabinet Schoof stop het NPLG

5 februari 2025 - Presentatie Tweede Kamer
Berno Strootman deelt zijn visie op toekomstbestendige landbouw met de Tweede Kamercommissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

Bureau B+B, RO&AD Architecten en andere partners - Een ontdekkingsreis naar nieuw Zeeland

2019 - Deltares waterveiligheids-scenario's
Deltares ontwikkelt scenario's voor waterveiligheid en zeespiegelstijging. Deze vormen een belangrijke onderlegger voor ruimtelijke adaptatiestrategieën en de toekomstige deltaontwikkeling.

2022-2023 - Eo Wijers-prijzavraag
Een ontdekkingsreis naar nieuw Zeeland wint de 12e Eo Wijers-prijzavraag en start een regionaal ontwerp onderzoek naar klimaatadaptatie, systeemherstel en toekomst van Midden-Zeeland.

2023 - Strategie van systeemherstel
Het team ontwikkelt een strategie waarin natuurkracht centraal staat: stoppen met het tegenwerken van het watersysteem, versterken van natuurlijke processen en meebewegen met de delta-dynamiek.

2023-2024 - Vierfasenplan voor transitie

Een stappenplan van 'voorbereiden' tot 'evolueren' beschrijft hoe Midden-Zeeland zich via meegroeien en verzilting geleidelijk aanpast aan een radicaal veranderend klimaat en landschap.

2024-2025 - Presentatie, dialoog en doorwerking
Het project wordt gepresenteerd via kaarten en gesprekken met bewoners en bestuurders. Het stimuleert het maatschappelijke debat over emotie, verlies en de ruimtelijke toekomst van de regio.

2023-2024 - Vierfasenplan voor transitie

Een stappenplan van 'voorbereiden' tot 'evolueren' beschrijft hoe Midden-Zeeland zich via meegroeien en verzilting geleidelijk aanpast aan een radicaal veranderend klimaat en landschap.

2024-2025 - Presentatie, dialoog en doorwerking
Het project wordt gepresenteerd via kaarten en gesprekken met bewoners en bestuurders. Het stimuleert het maatschappelijke debat over emotie, verlies en de ruimtelijke toekomst van de regio.

Landscape Collected - De Fivel - Relicten van de Fivelboezem

Oktober 2021 - Adviesaanvraag Gemeente Eemsdelta
De gemeente Eemsdelta vraagt het College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs (CRA) om advies en ondersteuning. Samen met de gemeente formuleert het CRA ruimtelijke vraagstukken en voorbeeldprojecten. Het doel is om via de inzet van ontwerp onderzoek de versterkingsopgave onderdeel te maken van de identiteit van de regio en om toekomstgerichte scenario's te ontwikkelen rond vraagstukken in bijvoorbeeld de zorg en onderwijs.

December 2021 - Uitvoeringsplan Panorama Nederland
Het CRA, de bestuurders en ambtenaren van de gemeente Eemsdelta kiezen voor een gezamenlijke aanpak, met als resultaat het Uitvoeringsplan *Panorama Nederland 2021-2022*, ondertekend door wethouder Annelies Usmany-Dalinga en toenmalig Rijksbouwmeester Floris Aikema.

24 februari 2023 - Presentatie rapport parlementaire enquête 'Groeninger boven gas'
Dit rapport toont hoe Groningen is gebruikt als winnewest en de vrijheid van inwoners op het spel is gezet voor financieel gewin. Anderszame en nieuwe ontwikkelingen om ruimtelijke kwaliteit te vergroten krijgen hiermee meer gewicht.

Maart 2023 - Gebiedsbiografie Eemsdelta
De Gebiedsbiografie Eemsdelta door SteenhuisMeurs & LAOS landscape urbanism wordt gepresenteerd.

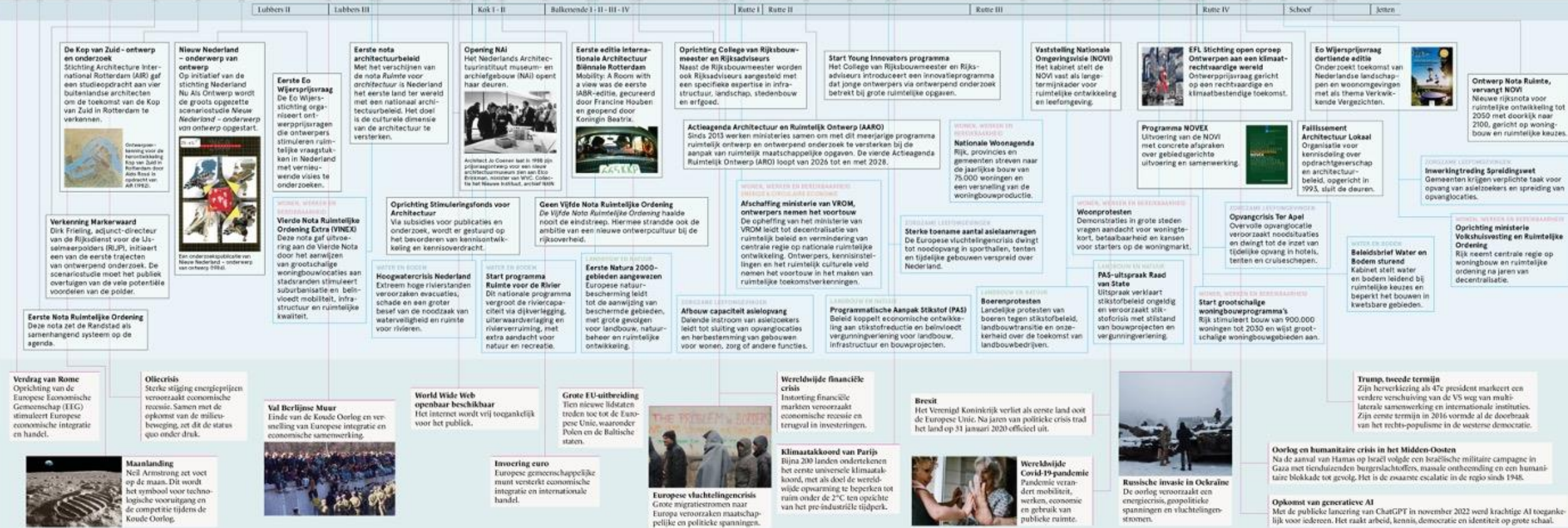
2024 - Start ontwerp onderzoek en gemeenschapsvorming

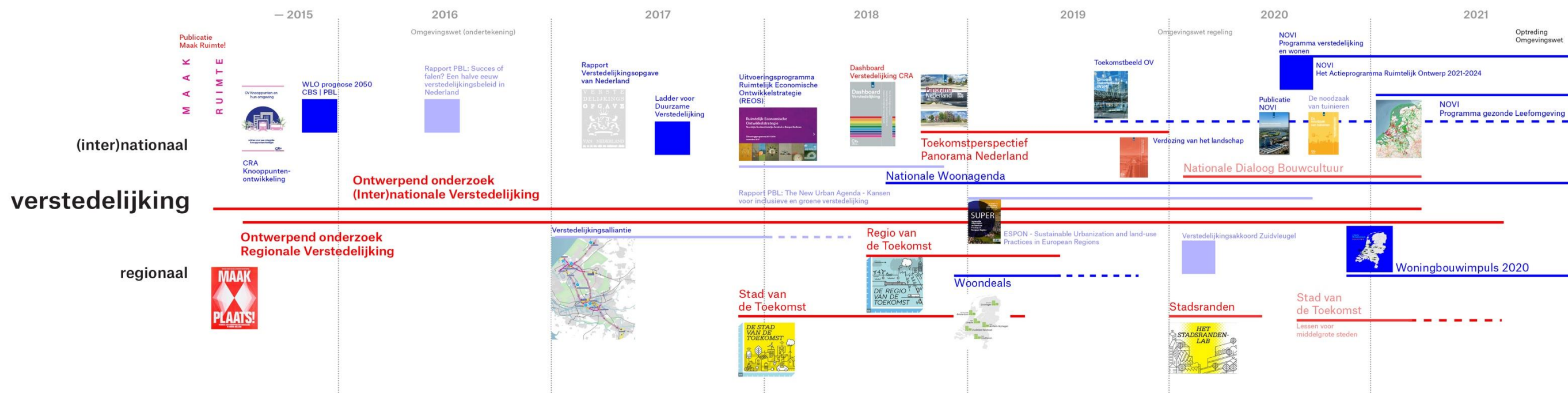
Er verenigt zich een gemeenschap van 'Fivelboezemvrienden': ambassadeurs en betrokken bewoners die het landschap gaan behouden, verhalen delen en nieuwe initiatieven ontwikkelen aan de hand van de betekenis van de Fivelboezem.

December 2024 - Oplevering rapportage
Oplevering van de resultaten van het ontwerp onderzoek met de rapportage *De Fivel - Relicten van de Fivelboezem*.

September 2025 - Eerste fysieke ingreep
Er verschijnen eerste zichtbare veranderingen in het landschap: delen van de voormalige oevers van de Fivel worden ingezaaid met bloemenmengsels om de historische rivierloop weer herkenbaar te maken.

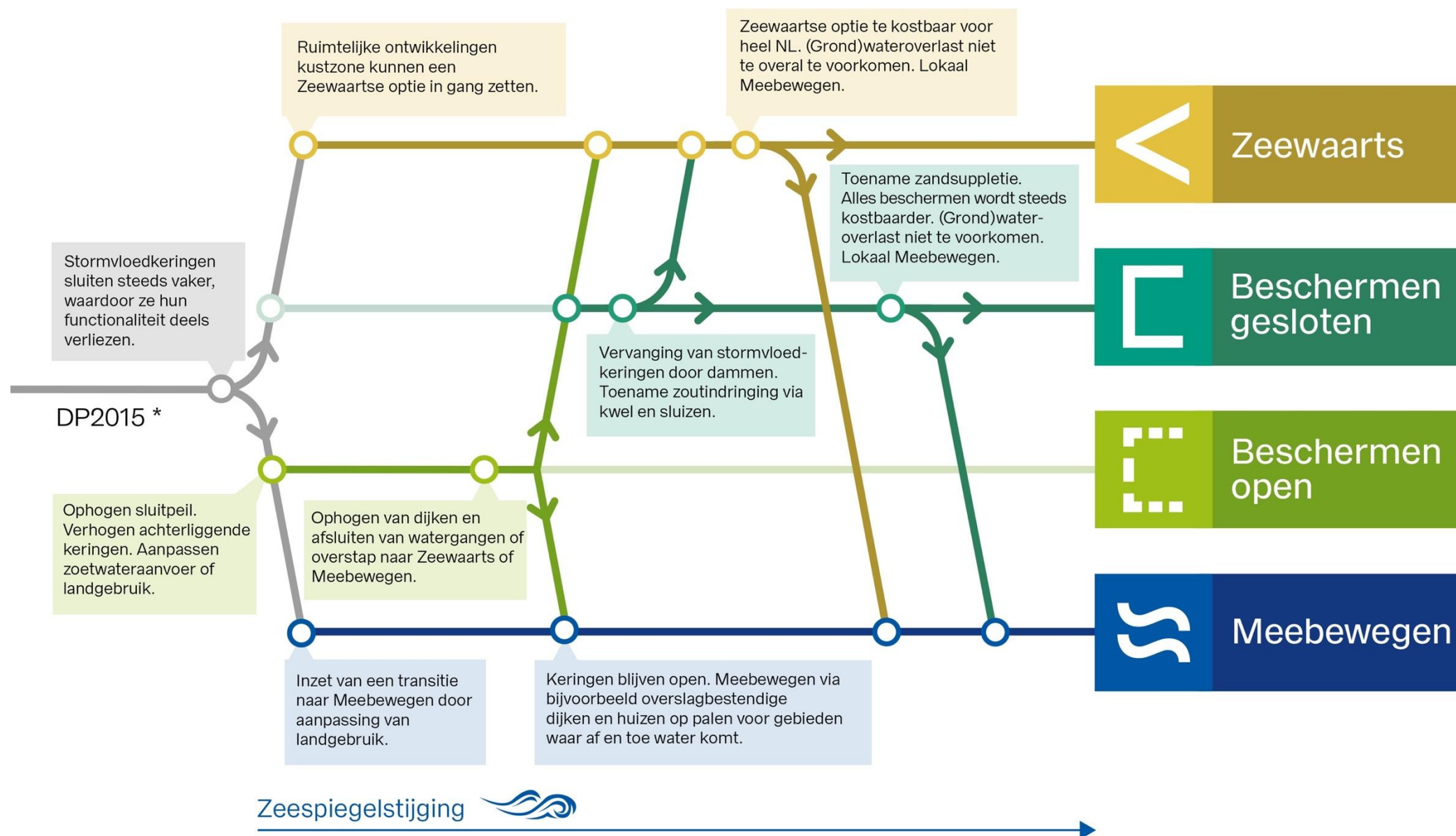
2029 - Toekomstperspectief
Het ontwerpteam roept op tot de aanstelling van een groep ambassadeurs van de Fivel. Die vertegenwoordigen op hun beurt de 'Fivelboezemvrienden'. De mogelijke rollen die deze betrokkenen kunnen spelen zijn verbeeld in een tiental vacatures, zoals een 'Fivelverbrader', een 'Samenhangster' en een 'Watermeester'.

Ontwerpend onderzoek m.b.t. verstedelijking (rode lijnen)
 in relatie tot relevante beleidsontwikkeling (blauwe lijnen)
 Bron: Vereniging Deltametropool

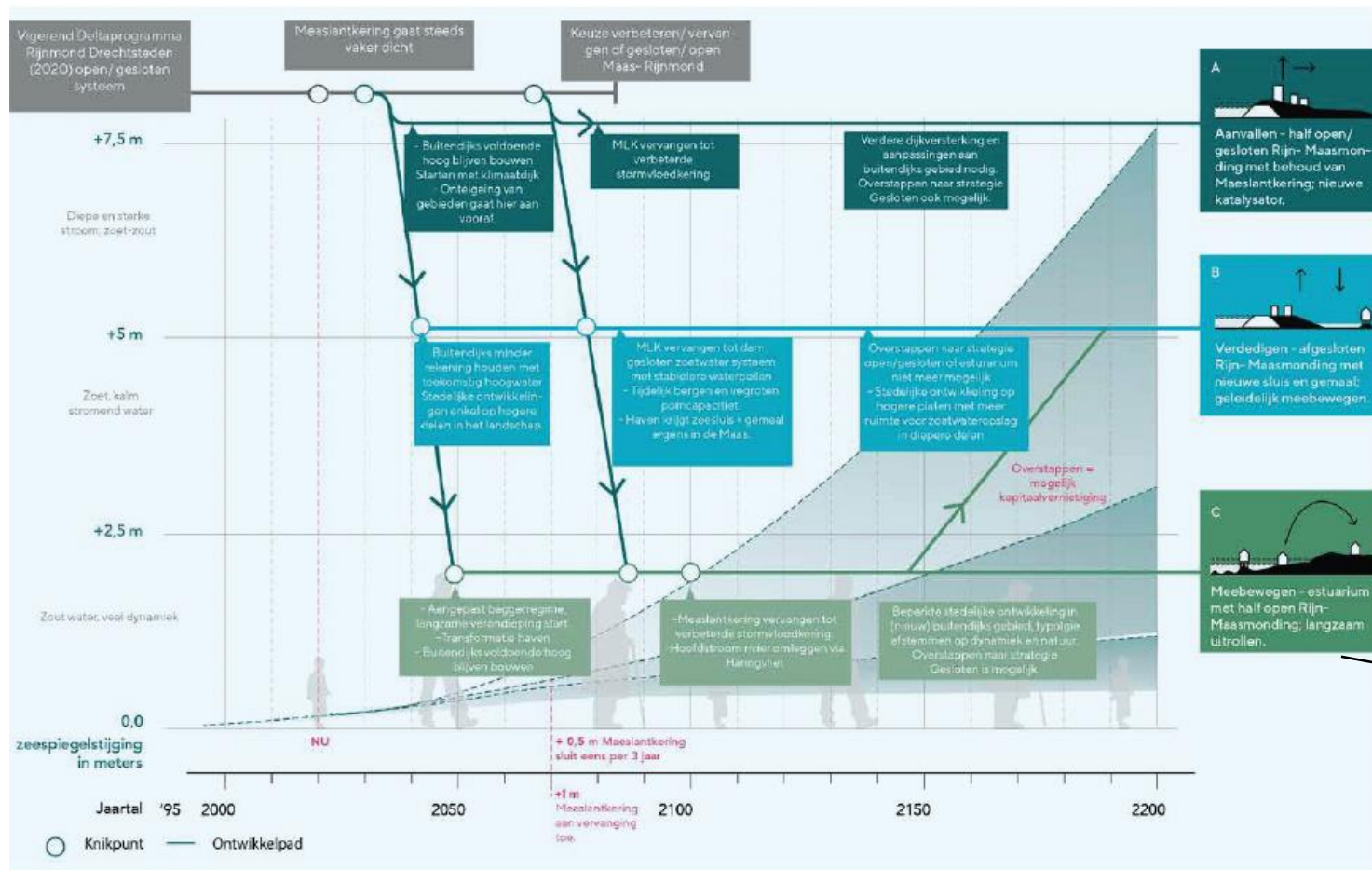
Oplossingsrichtingen en mogelijke adaptatiepaden voor de Nederlandse delta bij een hoge zeespiegelstijging.

*) deltabeslissingen en voorkeursstrategieën uit Deltaprogramma 2015.

Deltares

Figuur 3 Oplossingsrichtingen en mogelijke adaptatiepaden voor de Nederlandse delta bij een hoge zeespiegelstijging (Deltarse, 2019).

aanvallen

verdedigen

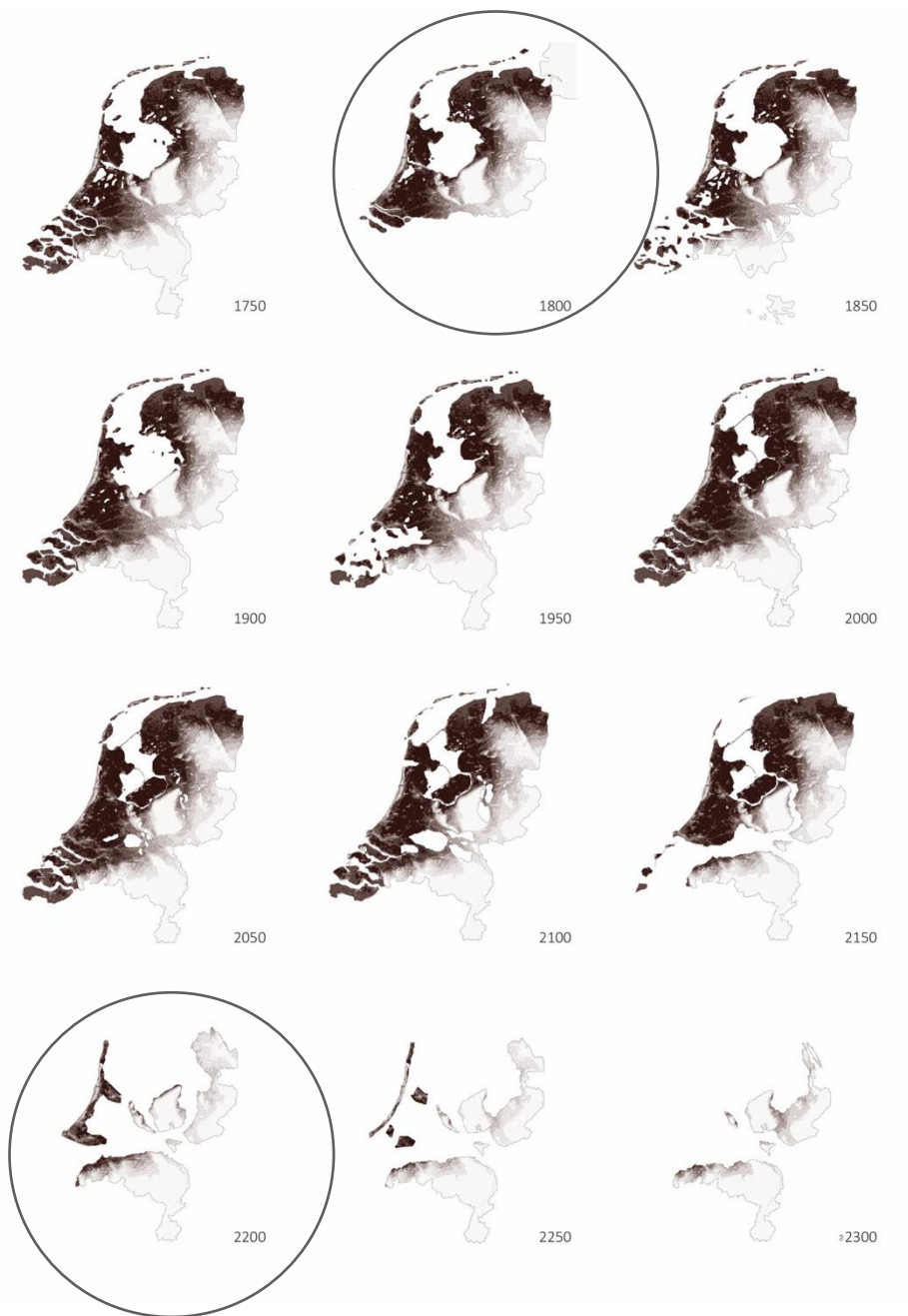

meebewegen

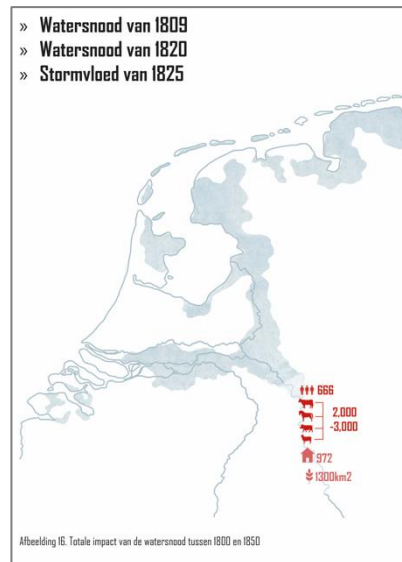
Vertaling in ontwerp onderzoek

Bron: Esch water speaks, MUST in: Transitie! Stimuleringsfonds

Creatieve Industrie 2021

Bron: Nederland 2300, VE-R 2022

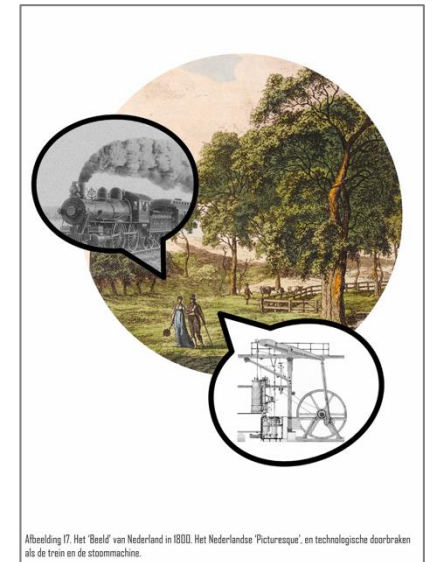
1800 Steeds veranderende landsgrenzen

Rond de eeuwwisseling vinden diverse staatsgrepen plaats. Een kortstondig democratisch experiment van ca 5 jaar eindigt en vanaf het begin van deze eeuw komen de orangisten weer terug in leidinggevende posities. Delen van Nederland worden ingenomen door Frankrijk en uiteindelijk maakt heel Nederland deel uit van het Franse keizerrijk. Na de definitieve nederlaag van Napoleon wordt Nederland echter verenigd met België en is het land, tijdelijk, ineens een stuk groter.

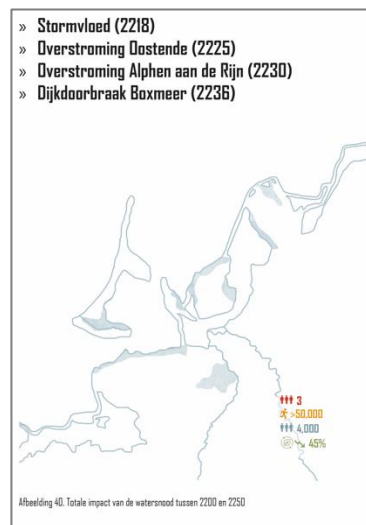
- » **Tijlijn van technologie:** molens, stoomtrein, steenkool, kanalen. Industriële revolutie in volle gang.
- » **Tijlijn van politiek:** Bataafse Republiek (in naam geen onderdeel van de Franse Republiek). In 1813 nieuw Verenigd Koninkrijk (inclusief België) onder Willem I. Belgische afscheiding in 1830. Daarna constitutionele Monarchie.
- » **Tijlijn van klimaat:** Zeespiegel ca. -30 cm NAP; temperatuur: ca. -0,5 graden. Deze pre-industriële tijd is de referentietemperatuur waar latere stijgingen of dalingen tegen afgezet worden.

Een selectie van gebeurtenissen:

- » De VOC wordt ontbonden (1798)
- » Napoleon trekt over de Sint-Bernhardpas
- » In Frankrijk wordt de week weer ingevoerd, met de zevende dag als rustdag. Alleen ambtenaren blijven werken volgens de decade, met elke tiende dag als rustdag.
- » Philippe Leon krijgt het patent op het maken van lichtgas uit steenkool.
- » Jefferson eerste president van de Verenigde Staten.
- » De Friese Schaatsen Adam de Boer overlijdt op 79-jarige leeftijd.
- » Volta maakt de eerste chemische batterij.
- » Herschel ontdekt infraroodstraling.
- » Napoleon tot Keizer gekroond 1804
- » Finland gaat over van Zweedse in Russische handen 1809
- » Invoering van de eerste uniforme spelling van de Nederlandse taal.

1800

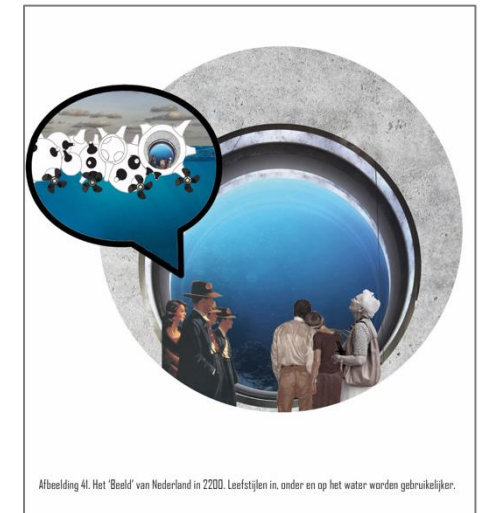
2200 Gecontroleerd loslaten

Alle technologische middelen worden ingezet om tijdens de razend snelle transitie (nu de zeespiegel met 7 meter is gestegen t.o.v. 2000) in ieder geval Amsterdam/Haarlem en Rotterdam/Den Haag (tijdelijk) te beschermen. De randstad is echter wel een eiland geworden want alle andere lagergelegen, voormalige veenweide- en zeekleigebieden zijn verdwenen onder het water. De luwte van de westelijke duinen aan de oostelijke binnenkant creëert nieuwe natuur. Rotterdam is een duo-haven met Veluwe-port.

- » **Tijlijn van technologie:** Instant genderchange; Quantum implantaten; Drukregulatie met magnetische velden
- » **Tijlijn van politiek:** De verhuizing van ca 2/3 van alle Nederlanders in ongeveer 100 jaar heeft een enorme spanning met zich meegebracht. De Benelux en Nord Rhein Westfalen investeren in Veluwe-Port, Brussel-Metro en Ruhr-Metro. In de drie regio's wonen gezamenlijk zo'n 25 miljoen mensen.
- » **Tijlijn van klimaat:** Zeespiegel +7 m, temp. +3 graden, CO2 530 ppm

Een selectie van gebeurtenissen:

- » Bestuurslaag van provincien wordt afgeschaft op 13 oktober 2203
- » Brabantse steden, Waal-Rijnsteden en Veluwestad slaan handen ineen
- » Bevolking in Nederland daalt voor het eerst sinds 1932 onder 8 miljoen mensen. Hiervan woont 1/3 in de drie grote agglomeraties.
- » El Salvador voert als eerste land volledige AI-gestuurde overheid in. De Wereldhandelsorganisatie waarschuwt voor aanzuiging Digitaal geld.
- » Rotterdam-Veluweport kortstondig grootste haven van West Europa. Bijna kwart van grootste wereldhaven Mombassa
- » Ongeregeligheden in Brussel waarbij de rellen delen van Charleroi bereiken, leiden tot verdrag van Grave met Nord-Rhein Westfalen. Het investeringscontract Vlaanderen en Wallonië wordt ontbonden. De aanslag op de inmiddels niet meer in gebruik zijnde botenlift van Strépy Thieu door een Vlaamse separatist legt de grote spanningen bloot.
- » Ramp met Stratosferische Aerosol Injecties installatie in Cairo (2201). Ontpofte zwaveltank lekt maandenlang in Nijldelta. Onderzoek naar sabotage levert niets op.
- » 'SingaLuna' opent eerste karaokebar op de maan.

2200

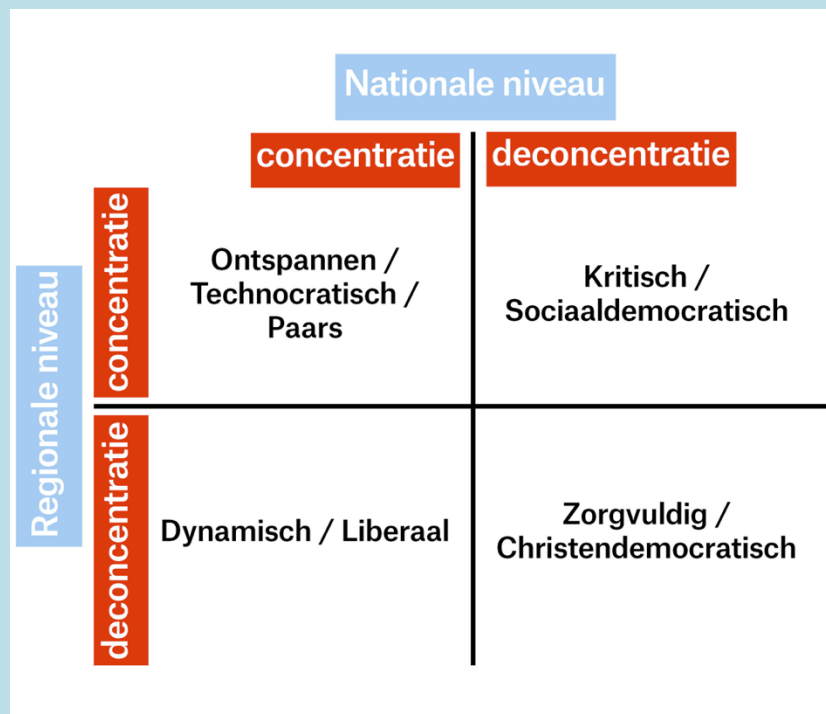
TOOLS VOOR TOEKOMSTDENKEN

1. Tijdlijnen
- 2. Scenario's**
3. Ontwerpvisies met eindbeelden

Scenario's hebben meervoudige uitkomsten

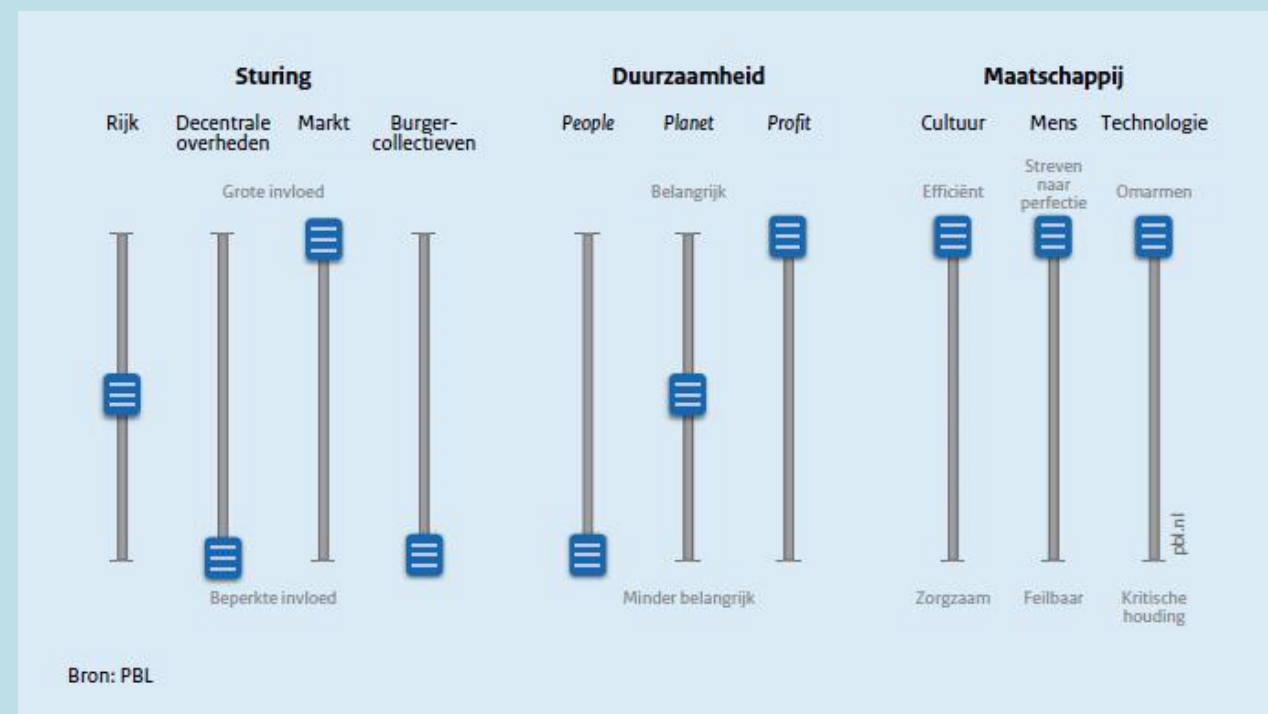
Scenario's laten extreme uitwerkingen zien van onderliggende waarden:

1. ingedeeld via een assenkruis
2. ingedeeld middels mengpanelen

De scenario's van Nederland Nu als Ontwerp (1987).

Bron: De Hoog, M.; Shah, S. (2023): Quicksan Ontwerpend onderzoek NL 2016-23. Platform Ontwerp NL

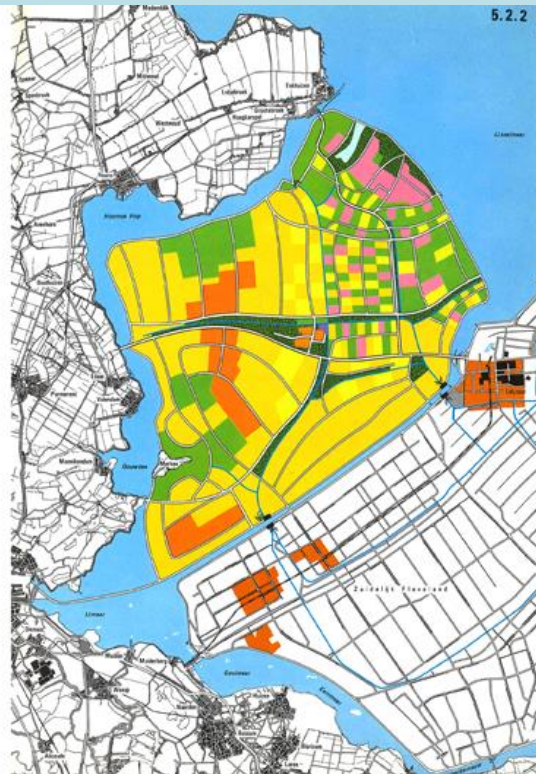

Bron: Snellen, D.; Hamers, D.; Tennekes, J. (2019). Scenario's voor stedelijke ontwikkeling, infrastructuur en mobiliteit. Verdieping bij Oefenen met de toekomst. PBL

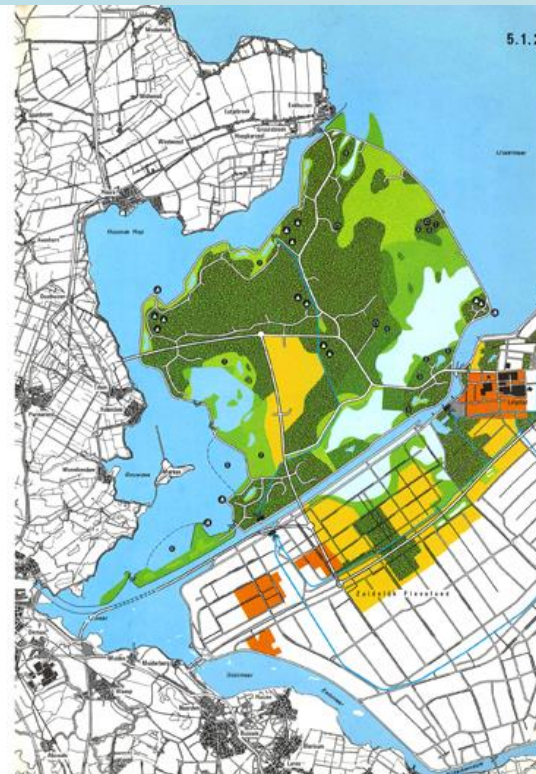
Voorbeeld scenariostudie met assenkruis: Verkenning Markerwaard, 1974

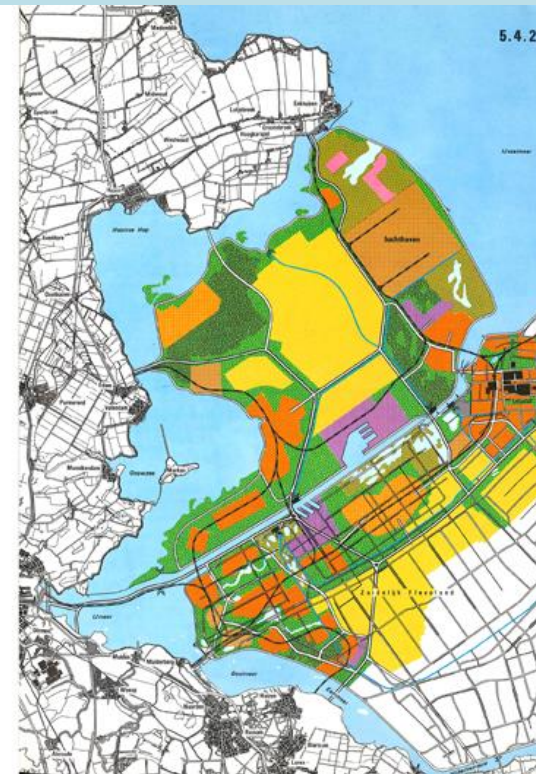
Markerwaard natuurgebied

Markerwaard landbouwgebied

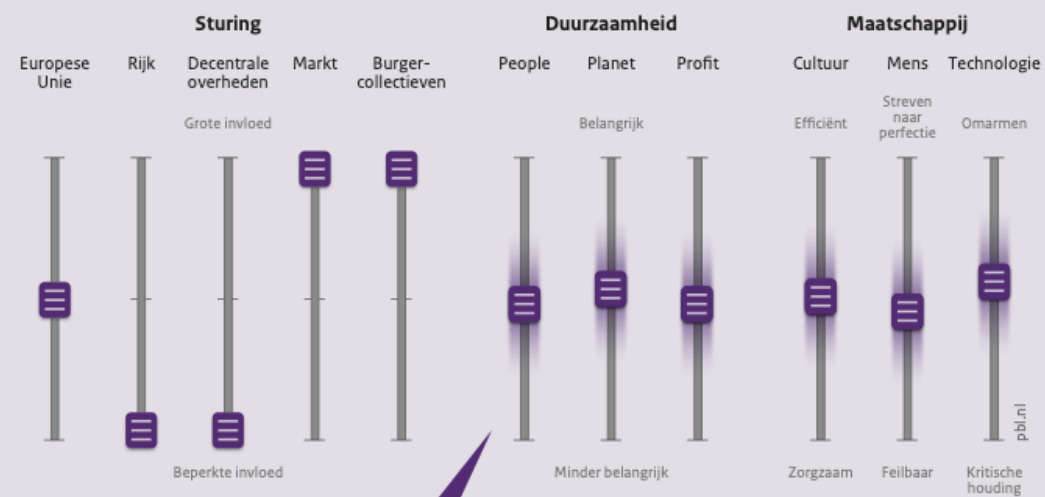
Markerwaard recreatiegebied

Markerwaard stedelijk gebied

Verkenning Markerwaard 1974. Vier scenario's voor de inpoldering van de Markerwaard.
Bron: Christian Salewski, Dutch New Worlds (2012)

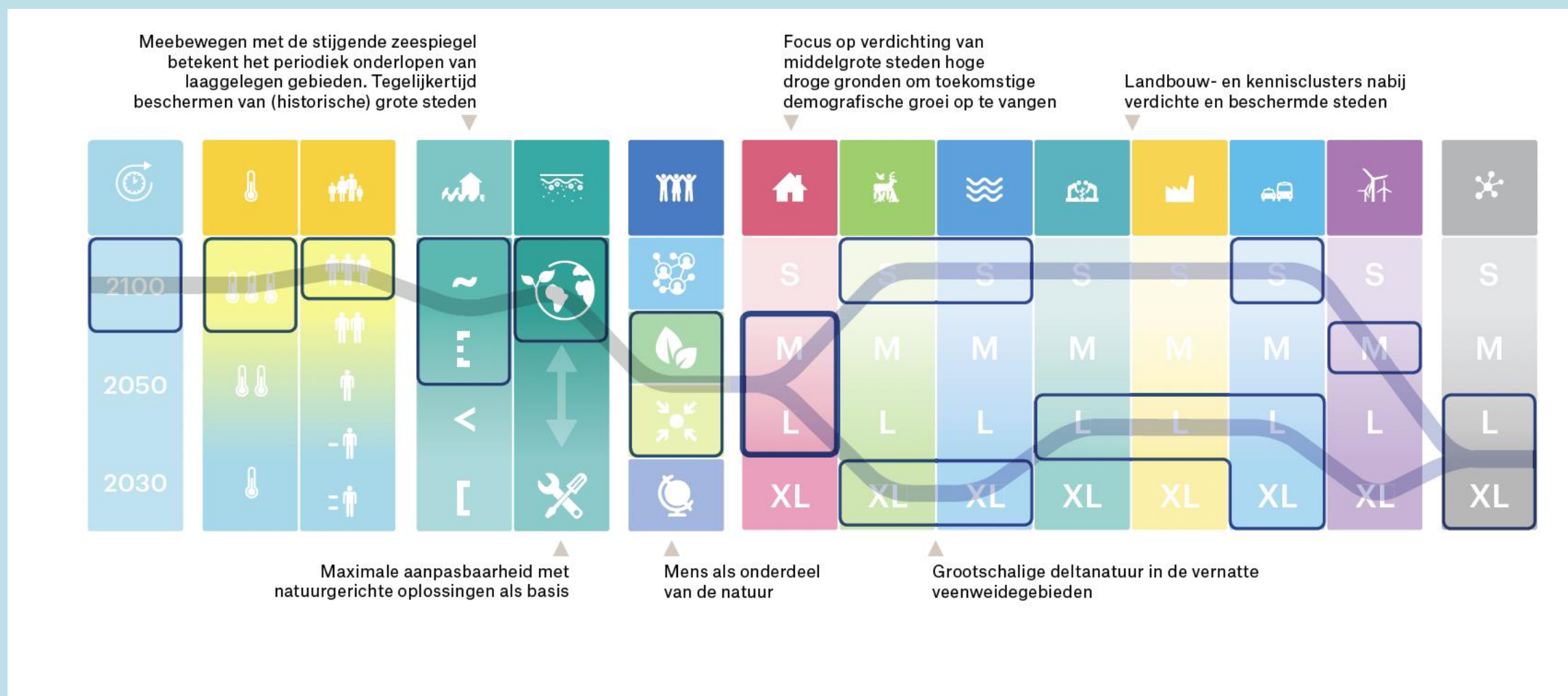
Instelling mengpaneel scenario Bubbelstad

- Bubbelstad
- Groenrijk
- Beursplein
- Eigenwijk

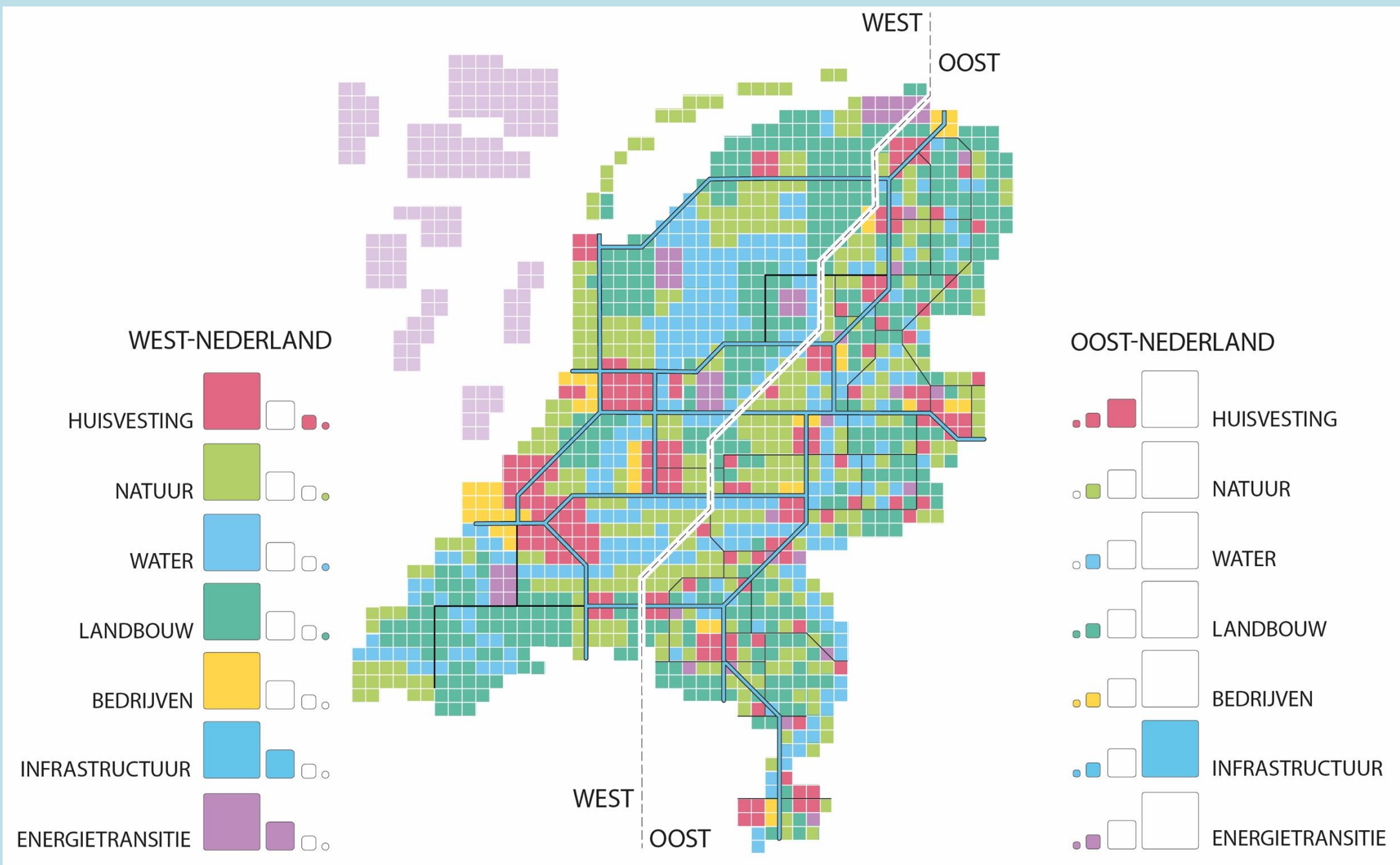
Voorbeeld scenariostudie met mengpaneel: What-if verkenningen voor veen- en zandgronden

What if? Ontwerpen voor Nederland in 2100,
Platform Ontwerp NL (2024)

MVRDV: What if? Nederland in 2100
Platform Ontwerp NL (2024)

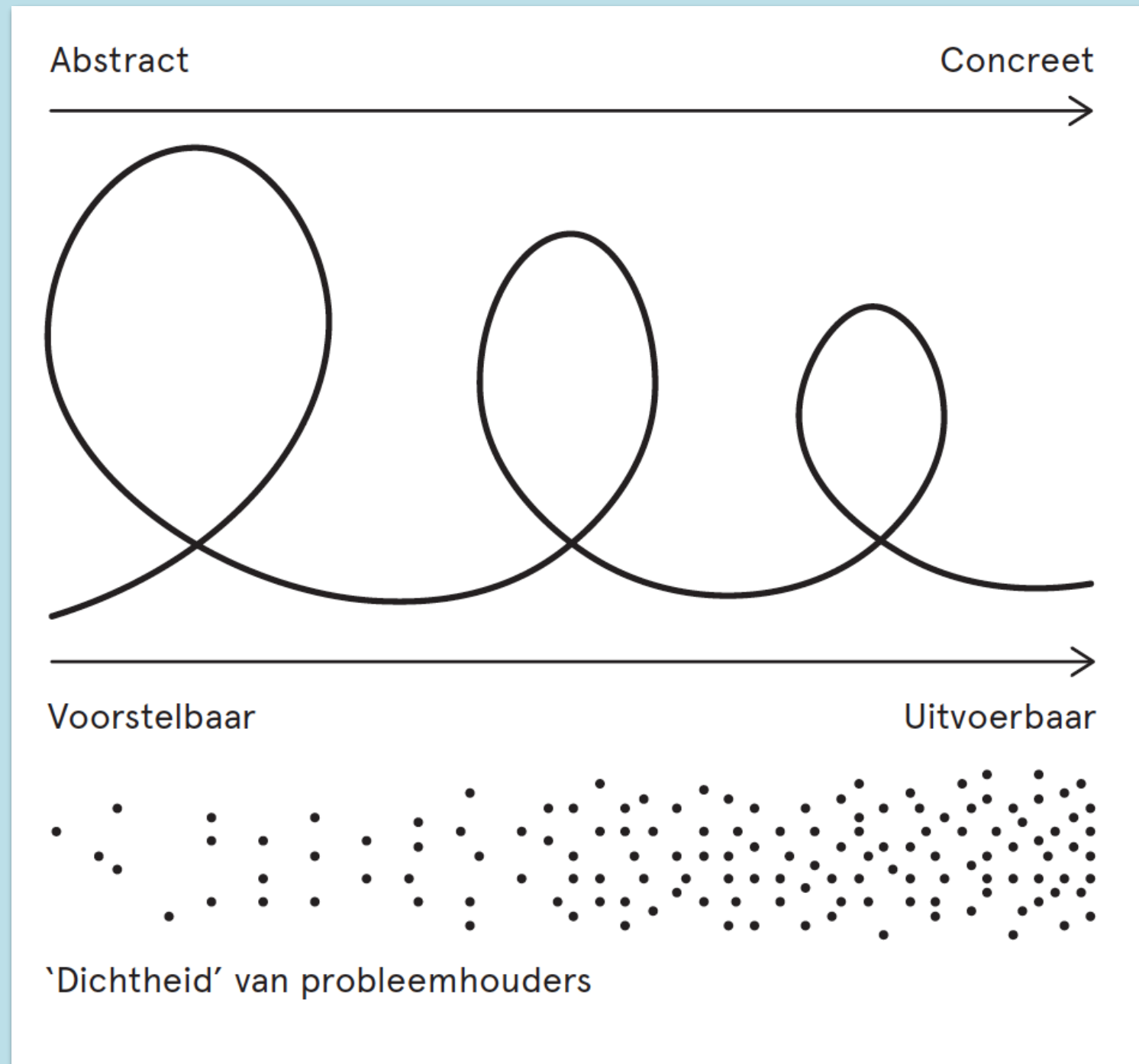

Feddes/Olthof - LOF: What if? Nederland in 2100
Platform Ontwerp NL (2024)

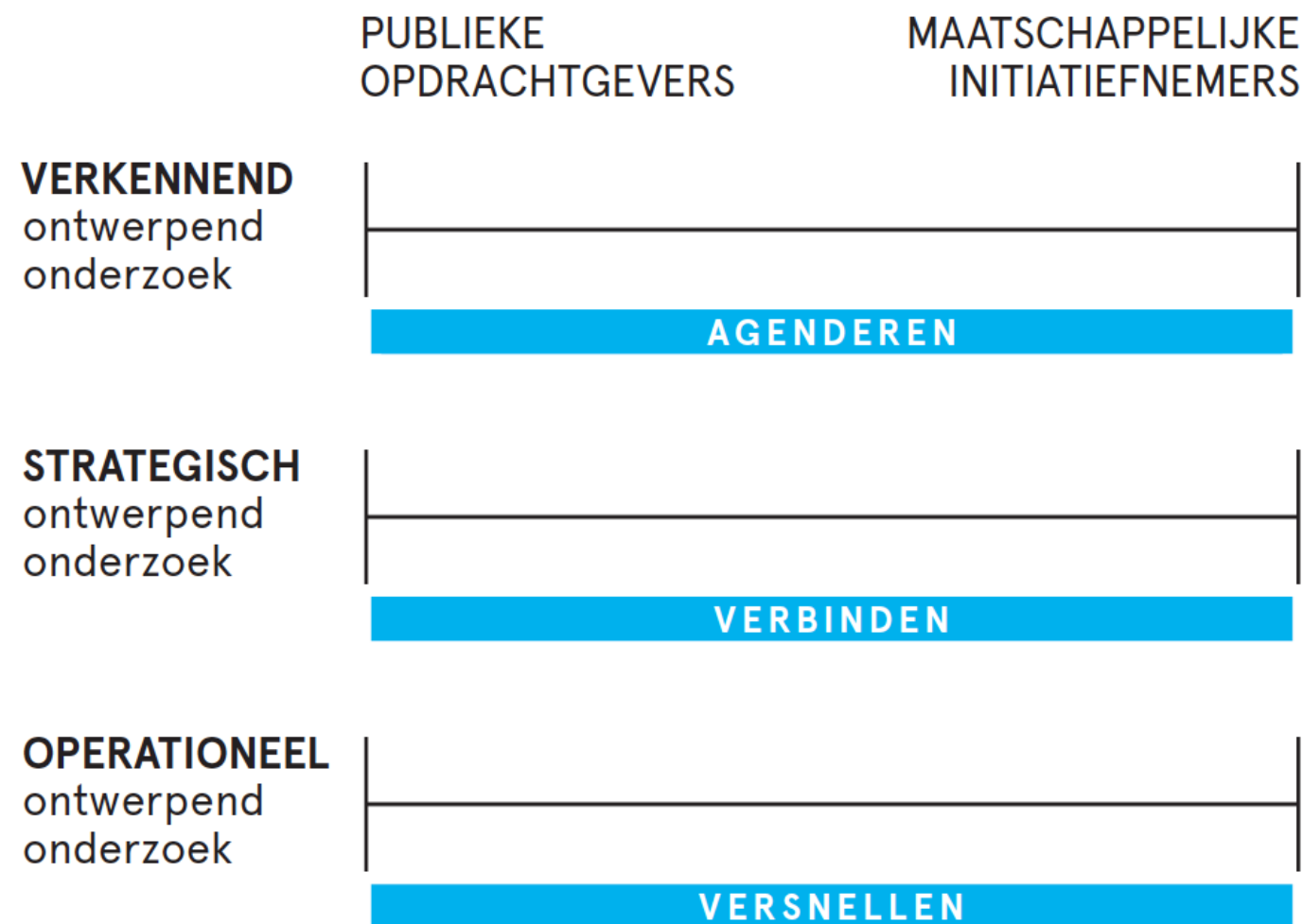
TOOLS VOOR TOEKOMSTDENKEN

1. Tijdlijnen
2. Scenario's
- 3. Ontwerpvisies met eindbeelden**

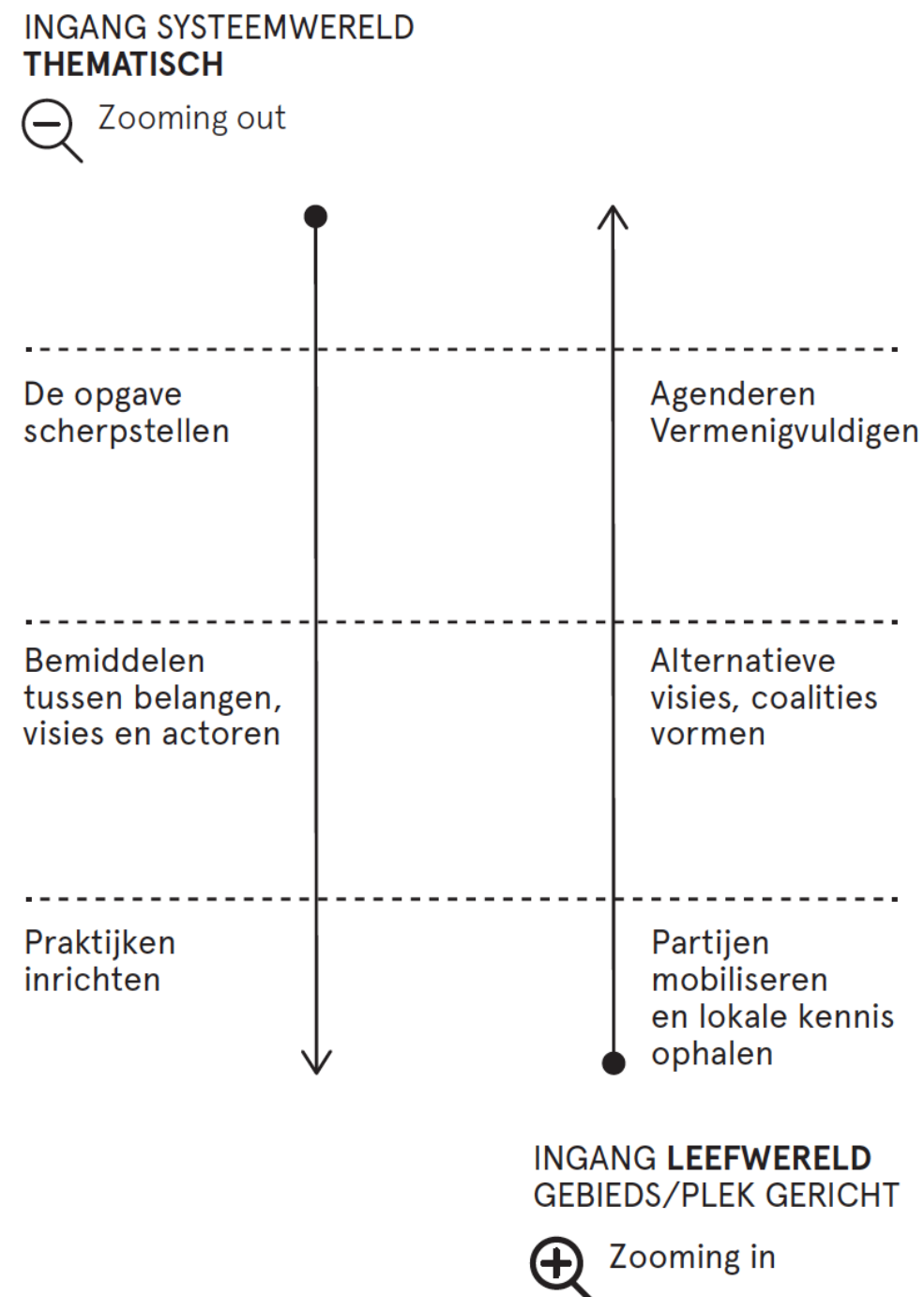
Dit is de methode waarbij de compromissen gaandeweg worden gesloten en één eindbeeld wordt ontwikkeld.

Drie types, opgespannen tussen publieke opdrachtgevers en maatschappelijke initiatiefnemers.

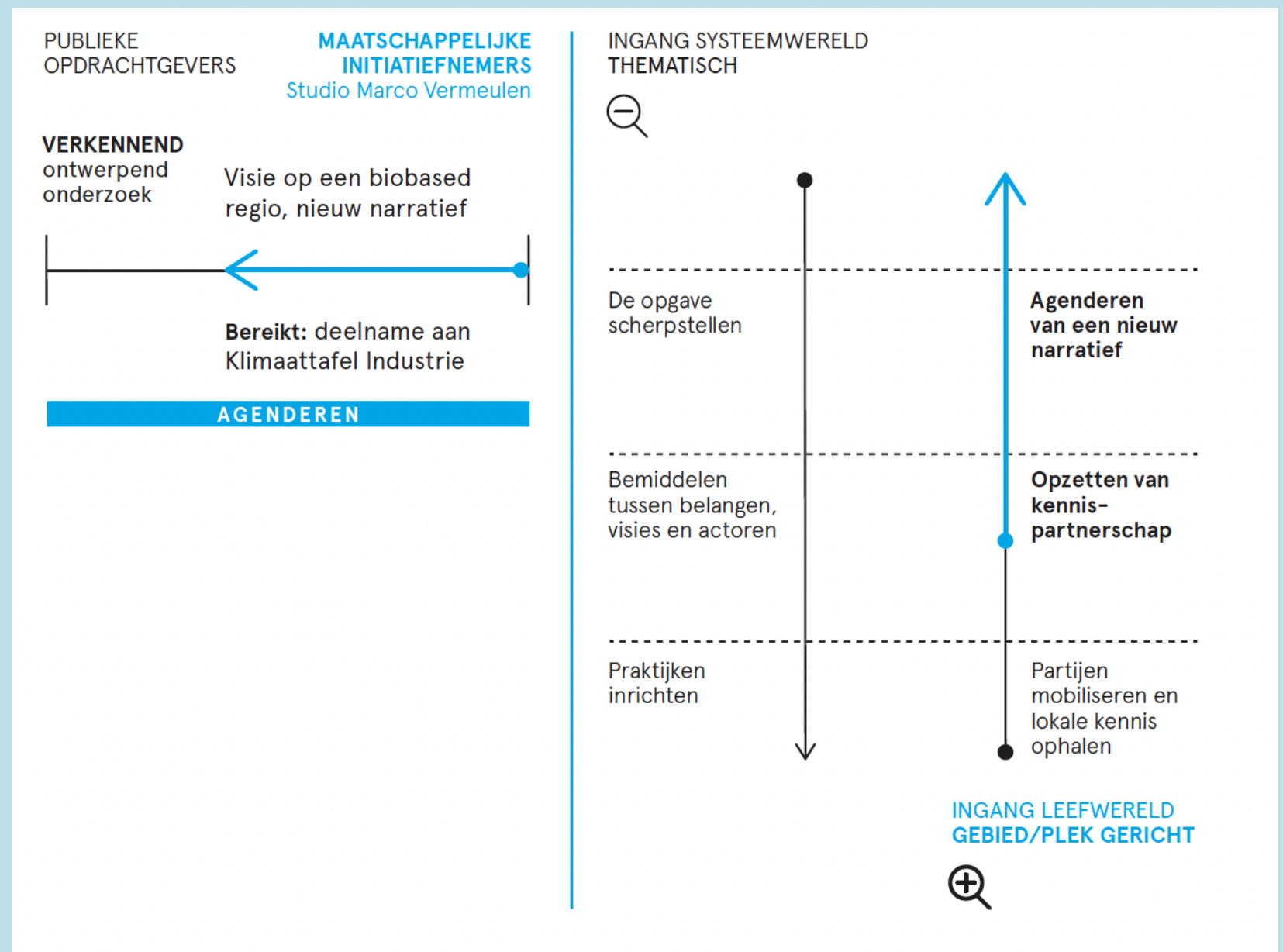
Vertrekpunt vanuit systeem- of leefwereld thematische of gebieds-/plekgerichte aanpak

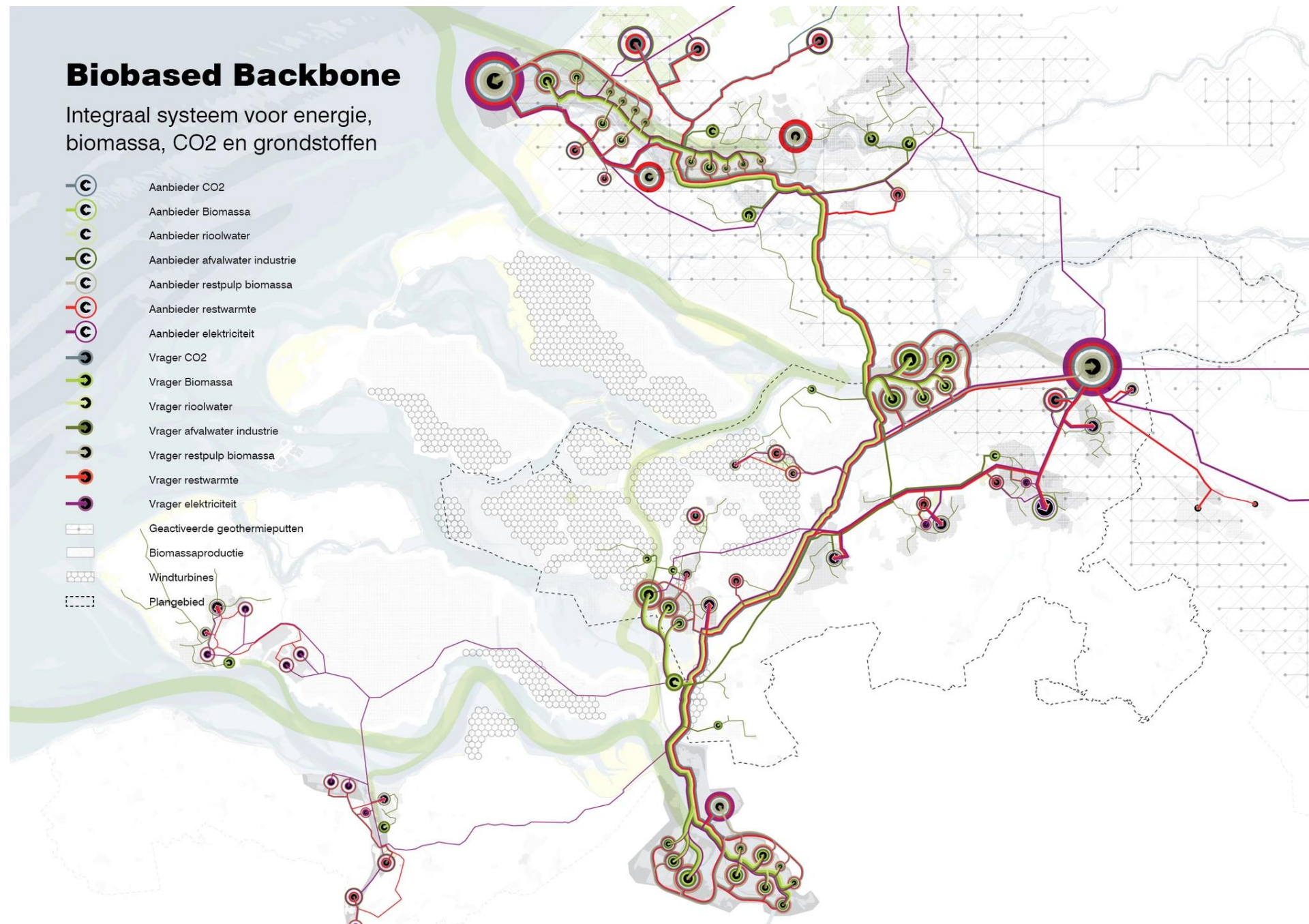
Over het **agenderende** karakter van ontwerp onderzoek:

Voorbeeld: Biobased Backbone
Studio Marco Vermeulen, 2015

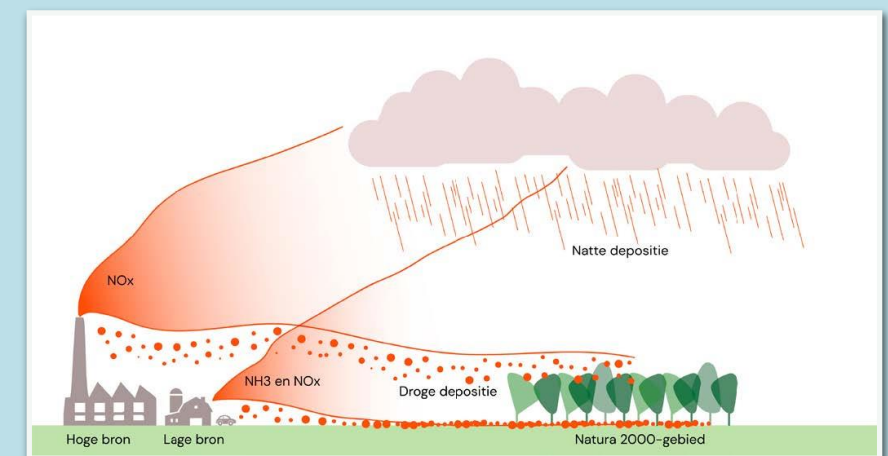
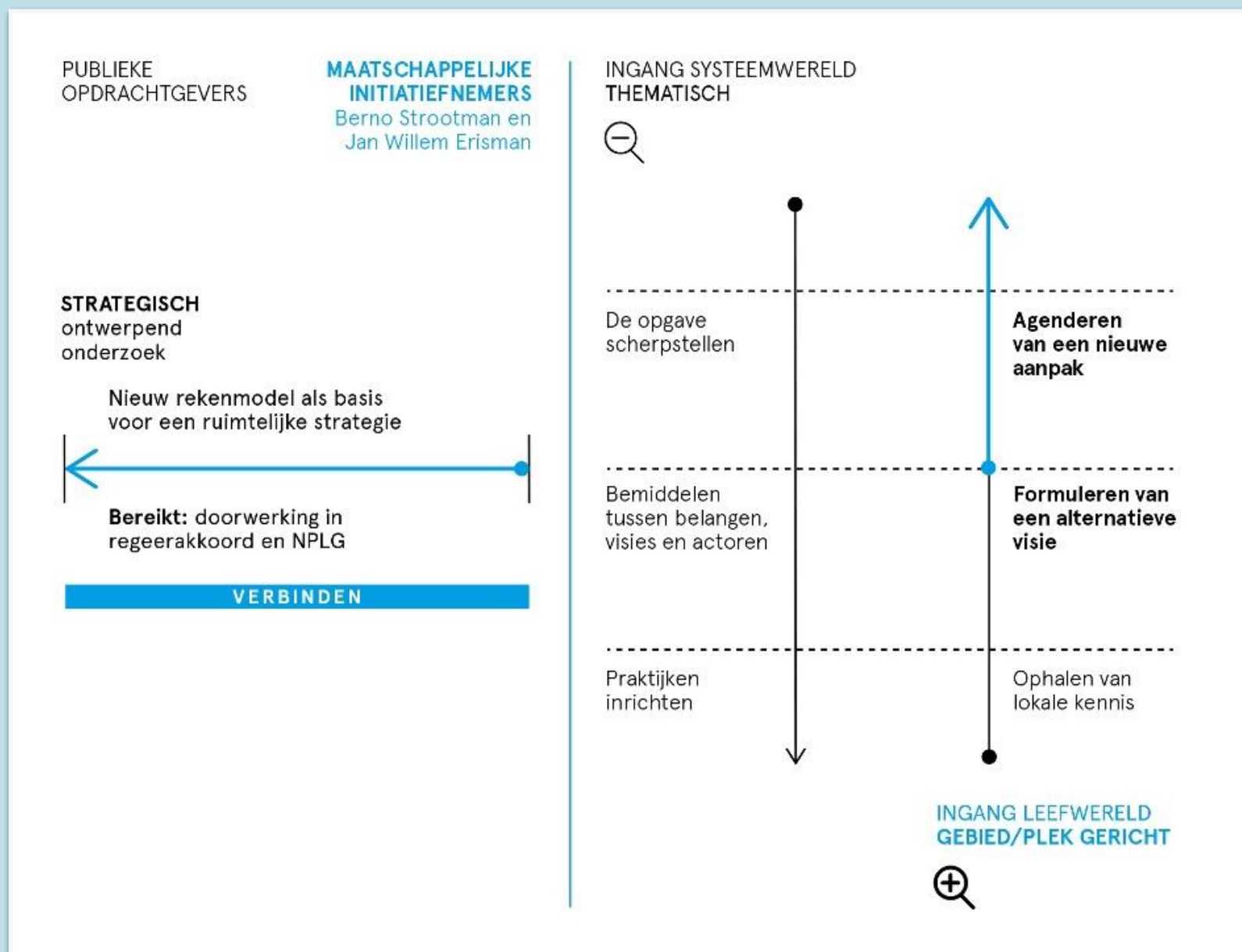

Verkennd ontwerp onderzoek is agenderend

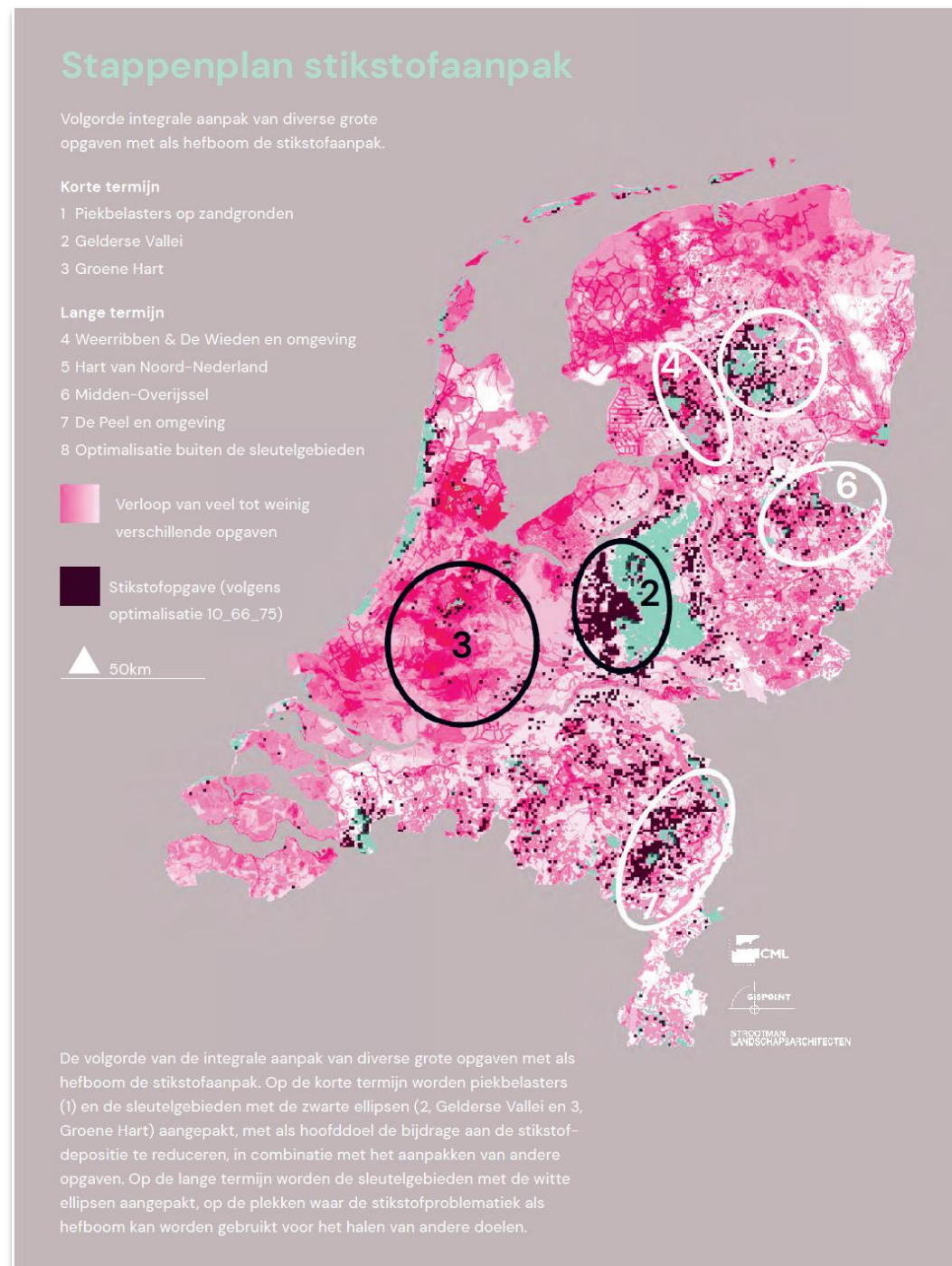
Bron: Studio Marco Vermeulen

Over het **verbindende** karakter van ontwerpend onderzoek: als middel voor dialoog

Voorbeeld: Naar een ontspannen Nederland, **Berno Strootman** (Strootman Landschaps-architecten) en **Jan Willem Erisman** (Universiteit Leiden), 2020

Strategisch ontwerpend onderzoek is verbindend

“Van verdeelde belangen naar een gedeeld verlangen”.

Over het **versnellend** vermogen van ontwerpend onderzoek

PUBLIEKE
OPDRACHTGEVERS

MAATSCHAPPELIJKE
INITIATIEFNEMERS
Platform STAD

INGANG SYSTEEMWERELD
THEMATISCH

De opgave
scherpstellen

Agenderen

Bemiddelen
tussen belangen,
visies en actoren

Uitvoerende
coalitie vormen
en ingreep
realiseren

Praktijken
inrichten

Partijen
mobiliseren
en lokale kennis
ophalen

INGANG LEEFWERELD
GEBIED/PLEK GERICHT

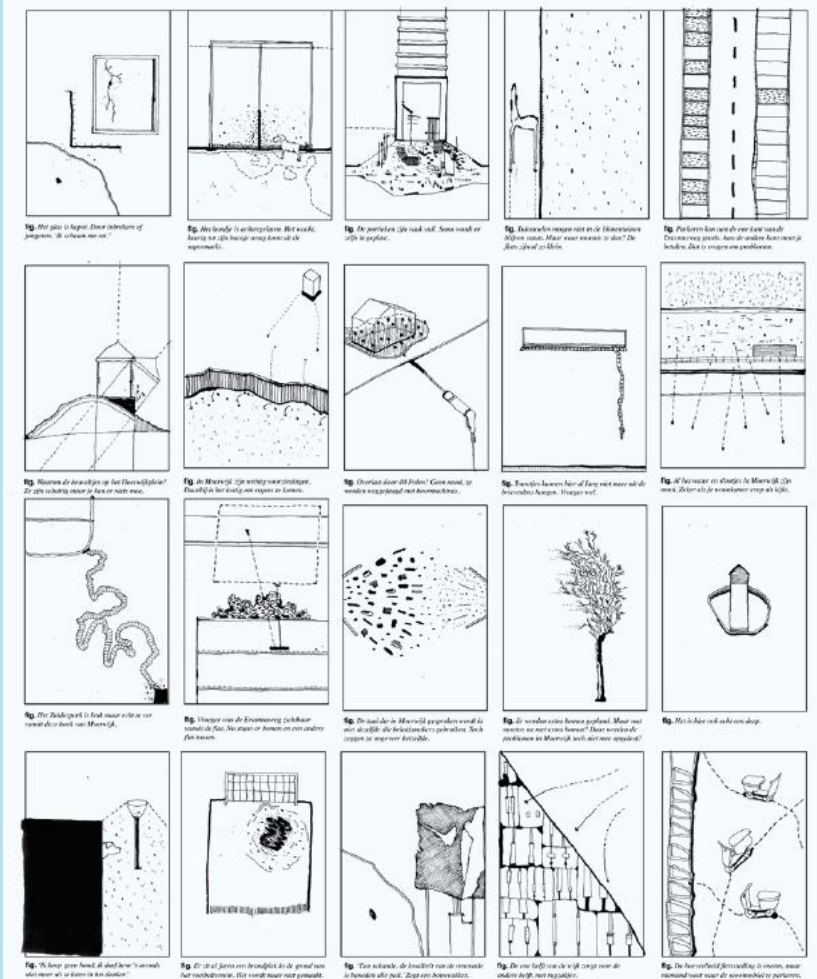
OPERATIONEEL
ontwerpend
onderzoek

Mapping en
cocreatief
ontwerpend
onderzoek

Bereikt: tijdelijke
ingreep die
potentie van het
plein onderstreept

VERSNELLEN

DICHTBIJ VERTELD

Voorbeeld: Tijdelijk paviljoen Heeswijkplein
Platform STAD, Dear Hunter,
WoldendorpWildervank, Refunc, Oase
stedenbouw en landschap, 2022-2023

Operationeel ontwerpend onderzoek is versnellend.

Het tijdelijk paviljoen op het Heeswijkplein. Fotograaf: Marsel Loermans

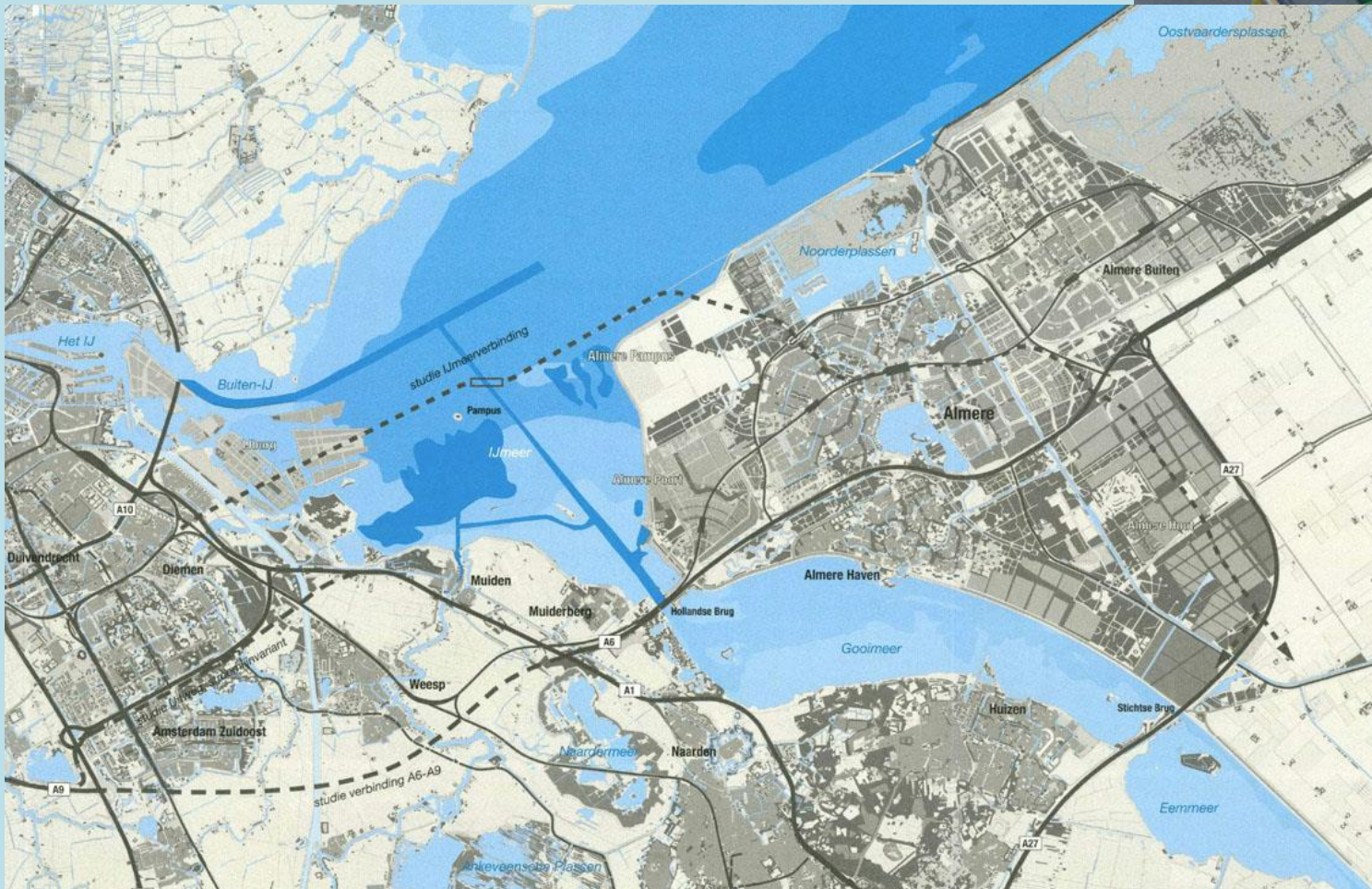
DOORWERKING

Aan de hand van het voorbeeld Atelier IJmeer, (2003-2006),
Eo Wijersprijsvraag #7 (2004-2007) en de Markerwadden (2026-
2023)

Atelier IJmeer (2003-2006)

Bron: Koolhaas, T., Marcusse, E., Staal, G. (2006).
Atelier IJmeer 2030+ Amsterdam IJmeer Almere,
uitgeverij 010

Eo Wijersprijsvraag #7 (2004-2007)

Winnend plan 'Markeroog' voor het vraagstuk IJmeer (West 8, Boskalis, AT Osborne, Witteveen en Bos)

Markerwadden (2016-2023)

Bron: Naturmonumenten

Bron: Deltares

Veel plezier en succes met het toekomstdenken!

...zijn er nog vragen?